

DE WINTERKONING

1. Van het Bestuur Hans Stapersma
2. Excursie Zeeland e.o., 22-02-2020 Ronald Sunnotel
5. Vroege Vogels in ons Noord-Hollands-Duinreservaat, 14-03-2020, een historische wandelexcursie Stefan Muller
6. Wist je dat.....?, deel 21 Jan Zweeris
9. Korte berichten, deel 17 Jan Zweeris
14. Dagboek Heemskerk, nr. 28 Jan Zweeris
17. Cameraval bij Sperwernest in de duinen bij Castricum, 2019, Deel 1: Driehoek Jos Vroege
22. Cameraval bij Sperwernest in de duinen bij Castricum, 2019, Deel 2: Geversduin Jos Vroege
29. Vogelbladen, mei 2020 Martine Kamminga
35. Vogelwaarnemingen in Midden-Kennemerland, feb-apr 2020 Hans Schekkerman
51. Lezingen & Excursies t/m 3de kwartaal 2020 Commissie L&E
51. Nieuwe (jeugd)leden Femie de Jager

Van het Bestuur

Hans Stapersma

Op het moment dat ik dit schrijf is de Nationale Vogelweek afgelast, zijn bijzondere waarnemingen meer niet zichtbaar op waarnemingen.nl, zijn er geen excursies meer en heeft de Excursiecommissie het volledige excursieprogramma voor onbepaalde tijd geschrapt, hebben we daardoor dit keer een dunnere Winterkoning dan normaal vanwege het vrijwel ontbreken van excursieverlagen en hebben we de voorjaar Algemene Ledenvergadering (ALV) voor onbepaalde tijd uitgesteld.

Om met dat laatste te beginnen, het Bestuur stelt voor om vanwege de uitzonderlijke omstandigheden waarbij corona vooral binnenskamers te lijkt te worden overgedragen, éénmalig af te zien van het houden van de statutair verplichte twee ALV's per jaar en dit jaar de voorjaarsvergadering te laten vervallen. Dit is uitdrukkelijk een voorstel – geen besluit - van het Bestuur naar alle leden toe. Laat het ons zo snel mogelijk weten mocht u zich niet kunnen vinden in dat voorstel: eventuele reacties graag per email naar onze secretaris – zijn email adres vindt u op de kaft van deze Winterkoning.

Waren er ook nog leuke dingen? Er wordt veel meer naar vogels gekeken onder het genieten van de oorverdovende stilte zonder vliegtuigen. Ik werd zelfs geïnterviewd door een krant over mogelijke corona-effecten op vogels. Volgens mij zijn die zeer bescheiden; het verschil zit er m.i. vooral in dat velen alleen of in zeer kleine groepjes meer tijd buiten besteden en zich weer een beetje bewust worden van de natuur en de dingen direct om ons heen. Naast alle mooie dingen van het broedseizoen deden spectaculaire soorten ons werkgebied aan: Havikarend en zeer recent Vale Gier, geen soortjes om over het hoofd te zien.

Een ander leuk ding dat bijna aan onze aandacht ontsnapt was heeft de maken met de Kerk- en Steenuilen werkgroep. Die groep bestond eind vorig jaar 25 jaar en heeft dat in stilte gevierd. Bij deze alsnog gefeliciteerd! En nog een wetenswaardigheid: de bescheiden voorzitter van die groep, Henk Eenhoorn, heeft de voorzittershamer inmiddels – ook weer in stilte – overgedragen aan Piet Zomerdijk. Henk, bij deze heel erg bedankt voor al je werk in deze werkgroep en voor je zorg voor onze Kerk- en Steenuilen!

Excursie Zeeland e.o., 22-02-2020

Ronald Sunnotel

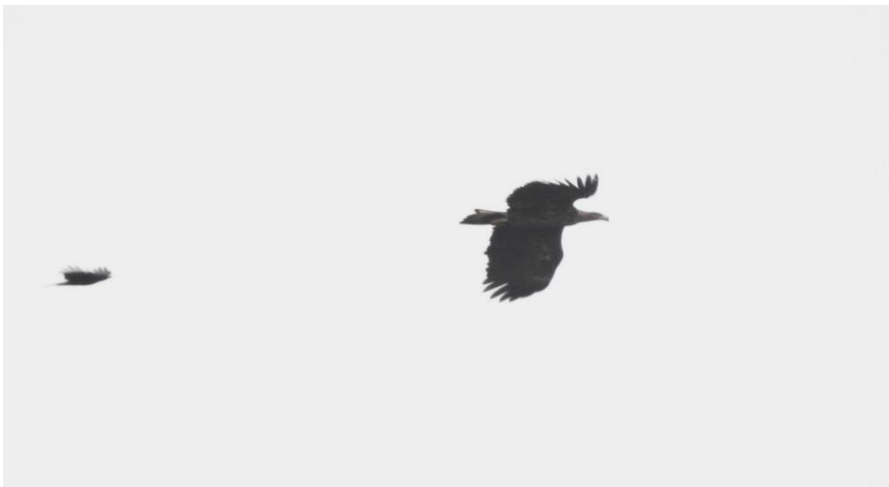
Na vorige week een valse start te hebben beleefd, vertrokken we zaterdag met zes deelnemers vol goede moed richting Zuid-Holland en Zeeland. Zoals bekend, waait het de afgelopen weken af en toe een beetje... De voorspelling voor zaterdag was slechts "een stevig briesje". Nou dat hebben we geweten het stevige briesje bleek windkracht 8 te zijn.

Windkracht 8 op de Brouwersdam, dan kun je spreken van een uitdaging. Er werd besloten af te wijken van onze standaard route, Stellendam werd onze 2e stop. Eerst stond Brielle op de planning. In het buitengebied, de Polder Oostvoorne scharrelt al tijden een Grote Trap rond. Aan deze vogel is een apart verhaal verbonden. De vogel is geringd en heeft een zender, dit is duidelijk te zien door een halsketting en een dunne antenne die over de rug heen loopt. Nadat de vogel eind december was gevonden, werd al snel duidelijk dat de vogel uit Noordoost-Duitsland kwam. Hier leeft nog een grote trappen populatie, maar omdat het hier 20 jaar geleden erg slecht mee ging en men bang was voor het uitsterven, zijn er aparte gebieden ingericht en wordt een deel van de eieren geraapt en in machines uitgebreed. Na het uitkomen van de eieren worden de jongen enige tijd gevoerd en daarna weer in het wild losgelaten. Door deze maatregelen is het aantal grote trappen de laatste jaren weer gegroeid van minder dan 50 naar meer dan 300 exemplaren. Ook deze grote trap is

geholpen met uitbroeden en om deze reden wordt de vogel niet als officiële wilde vogel gezien. Toch vonden we het leuk om deze vogel even mee te pakken. Na Stellendam deden we “De Kwade Hoek” aan. Door omstandigheden hier slechts een korte wandeling. We hoorden een Cetti Zanger zingen, de vogel bleef voor ons verscholen. Even later dacht arend een Arend over te zien vliegen, maar de waarneming was tekort om een goede determinatie te doen. Nadat we richting de Brouwersdam vertrokken kwamen, kwamen we in de Polder Oude Oostdijk de Arend tegen, het was een Zearend. We hebben de vogel nog een tijdje kunnen volgen, steeds lastiggevallen door o.a. Zwarte Kraaien. Daarna reden we richting de Brouwersdam, nieuwsgierig hoe de storm ons daar zou begroeten. Helaas geen IJseenden dit keer, maar wel Middelste Zaagbekken, Eiders, Brilduiker, Grijs Zeehonden en als klapper een 6-tal Kuifduikers. Op de stukken met zand, was er sprake van een echte Sahara storm.

We vervolgden onze reis richting de Koudekerksche Inlaag en Serooskerke. Onderweg zagen we vijf Kleine Zilverreigers. Bij Haamstede grote groepen Wulpen en heel fraai vijf Reeën tussen honderden Brandganzen. Het voordeel van waarneming.nl is dat je ter plaatse kunt besluiten een bepaald gebied te bezoeken waar iets leuks wordt gezien. Vandaag was dat een weiland grenzend aan een nieuwbouwwijk van Zierikzee. Hier werd een grote groep Brandganzen gezelschap gehouden door een 2-tal Roodhalsganzen. Nu speelde de storm ons toch wel parten, het viel niet mee om de Roodhalsganzen met de scope te vinden.

Zearend

Foto: Ronald Sunnotel

Niet iedereen was even succesvol. Voldaan reden we richting Castricum. Kees bedankt voor het leiden van de excursie en Arend voor zijn rol als mogelijk plaatsvervanger.

Grote Mantelmeeuw

Foto's: Ronald Sunnotel

Vroege Vogels in ons Noord-Hollands-Duinreservaat, 14-03-2020, een historische wandelexcursie

Stefan Muller

Zaterdag 14 maart, 's morgens vroeg, stonden we met zijn tienden achter het NS-station klaar voor een wandelexcursie. Nog wat grappen over geen handen geven etc., want we realiseerden ons toen nog niet dat dit voorlopig de laatste excursie zou worden. Sterker nog, dat we in een stukje geschiedenis leefden.

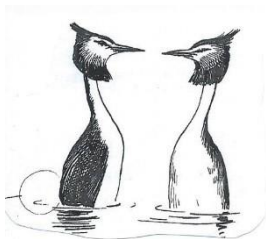
Onder leiding van Huub Huneker liepen we van achter het station richting de eerste hindernis, de 84 meter hoge Papenberg. Op deze berg, zo vertelde Huub, komt een uitkijktoren te staan vanwaar het hele gebied is te overzien. Deze toren zou ook kunnen helpen bij het observeren van Wespendien. Maar voordat we bij de berg kwamen hadden we de eerste 7 soorten al in de pocket: Tjiftjaf, Kauw, Roodborstje, Vinkjes, Houtduif, Grote Bonte Specht en Groenling. Aan de andere kant van de berg zat een Boomleeuwrik te zingen. Huub leidde ons verder richting de achterkant van camping Geversduin. Nieuwe 'dagsoorten' als Pimpelmees, Merel, Zwarte Kraai, Zanglijster, Winterkoning en Boomkruiper kruisten ons pad. Tijdens dit gedeelte kon Huub ons goed het verschil in zang van de verschillende zangvogels laten horen -riepen ze allemaal maar hun naam- zou het leven van de beginnende vogelaar een stuk makkelijker maken. Achter de camping de eerste verrassing. Kort, maar duidelijk, was de Kleine Bonte Specht hoorbaar. Sommigen zagen wat vliegen tussen de bomen, was dit hem? Vlak voor de koffie liet ook een baltsende Havik zich horen. Later hoorden we van de roofvogelwerkgroep die we tegenkwamen, dat dit in een atypisch gebied was.

Ook heel mooi was een Gaai, en dan vooral het repertoire dat hij liet horen. Na de koffie liepen we verder richting zweefvliegveld. De roep van de Zwarte Mees trok onze aandacht, maar helaas liet hij zich niet zien. Het vliegveld was erg rustig, dus door naar het 'Boetje van onze Kees'.

Naast de Aalscholvers, Blauwe Reiger, Meerkoet, Wilde Eend, Krakeend, Kuifeenden, Futen en Stormmeeuwjes, zat er ook een paartje Brilduikers en Grote Zaagbekken.

Teruglopend naar het station werden we nog getrakteerd op Grauwe- en Canadese Ganzen, Witte Kwikken, en een Slechtvalk. Bij het 'Hof van Kijkuit' zagen en hoorden we nog een Boomklever en Staartmezen.

Samenvattend: met een leuke groep, en mooi weer, is het fijn vertoeven in de castricumse bossen. En ruim 30 soorten meepakken, geluiden-les krijgen en ondertussen ook het e.e.a. leren over de vegetatie, maakten het een geslaagde dag.

De Gierzwaluw/ Apus apus

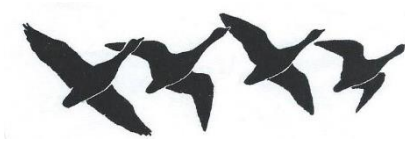
1. de Gierzwaluw een roetzwarte zwaluw is met lange sikkelvormige vleugels, korte gevorkte staart, ronde kop met brede bek en kleine snavel
2. ze een zeer snelle vlucht hebben, die verschilt van die van andere zwaluwen door de meer directe vlucht met stijve vleugels
3. ze in troepverband leven en vrijwel altijd in de lucht zijn, waar ze eten, drinken, slapen en paren
4. de vliegsnelheid meestal 45 km/h is, met maxima van 120 km/h.
5. ze normaal binnen een straal van 8 km van het nest jagen en dan insecten en spinnen vangen door met wijd open bek te vliegen

6. gedurende langdurige jachtvluchten insecten vaak worden verzameld in de krop in een knikkergrote bal met ongeveer 500 insecten
7. ze tot wel 15.000 insecten per dag vangen
8. Gierzwaluwen afhankelijk zijn van vliegende insecten die alleen bij goed weer de lucht in gaan
9. ze daarom in de broedtijd noodgedwongen vaak grote afstanden afleggen om in streken met beter weer te foerageren
10. dat soms wel op honderden km afstand is
11. een paartje tot 20.000 insecten per dag kan vangen
12. ze ook wel midden in de nacht en laag boven water jagen
13. de Gierzwaluw plaatselijk een talrijke broedvogel in steden en dorpen is
14. het aantal broedparen in Nederland sterk verminderd is

15. de soort voor zijn broedgelegenheid sterk afhankelijk is van openingen in muren en daken, die vooral voorkomen in oudere gebouwen en huizen
16. door sloop van oude gebouwen en strakke gesloten nieuwbouw de broedgelegenheid sterk is achteruitgegaan en daarmee het aantal broedparen
17. sinds een aantal jaren bij nieuwbouw hier en daar weer rekening gehouden wordt met de Gierzwaluw d.m.v. kunstmatige broedgelegenheid: speciale gierzwaluwstenen
18. de toekomstige aantals-ontwikkeling hier sterk van zal afhangen
19. de Gierzwaluw maar drie maanden(mei-juli) in Nederland verblijft en daarom wel de 100-dagenvogel wordt genoemd
20. het lange-afstandstrekkers zijn, die zich wel 7.000 km verplaatsen
21. tot voor kort niet bekend was in welke Afrikaanse landen zij overwinteren
22. onderzoek met geolocators in 2009 heeft aangetoond dat alle Gierzwaluwen, die in Nederland broeden, in Congo overwinteren
23. andere overwinteren in Malawi en Mozambique
24. vrijwel alle West-Europese Gierzwaluwen in het voorjaar Nigeria als belangrijk tankstation bleken te benutten
25. de Gierzwaluw in holten en spleten broedt van kliffen, rotswanden en gebouwen
26. ze ook wel in boomholten (Scandinavië), nestkasten en huiszwaluwnesten broeden
27. ze het liefst in gezelschap zijn van soortgenoten, maar elkaar ook bestrijden als nestgelegenheid schaars is
28. ze ook mussen- en spreeuwnesten kraken
29. Gierzwaluwen het nest bouwen van zwevend materiaal als pluisjes, veren en bladeren en die samen klitten met speeksel tot een ondiepe kom
30. zij ook wel nestmateriaal van Mussen en Spreeuwen stelen
31. Gierzwaluwen generaties lang zeer plaats trouw zijn en bij terugkeer in mei, wanneer de oude nestingang is verdwenen of is dichtgemetseld, ze herhaaldelijk tegen de dichte muur aan vliegen
32. ze daar vaak ook hun oude partner aantreffen
33. er in feite twee groepen bestaan: broeders en niet-broeders

34. tijdens de luidruchtige giervluchten over de daken, waaraan hoofdzakelijk niet-broedende vogels deelnemen, door te roepen broedlocaties gelokaliseerd worden.
35. door beantwoording van dit geroep uit de bezette nesten ze die inprenten voor de komende jaren
36. het voor sommige wel drie jaar kan duren voordat ze een geschikte nest locatie en partner vinden
37. Gierzwaluwen uitzonderlijk nesttrouw zijn en slechts een legsel met drie witte eieren hebben
38. alleen bij verlies twee derde van de paren een nieuw legsel produceert
39. jongen door beide ouders worden gevoerd en verzorgd met grote insectenballen
40. Gierzwaluwen niet af en aan vliegen zoals Boerenzwaluwen, maar slechts af en toe naar de nestplaats komen
41. een of beide oudervogels op het nest terugkeren tijdens de ei- en jongen fase steevast rond zonsondergang
42. de jongen bij ongunstige omstandigheden meerdere dagen zonder voedsel kunnen
43. ze dan half in coma gaan en een lagere temperatuur en stofwisseling krijgen
44. ze dan leven op lichaamsvet en daardoor de nestperiode wordt verlengd
45. de eieren ook bestand zijn tegen dagenlange afkoeling
46. de jongen na vijf tot acht weken het nest verlaten
47. Kauwen, Eksters en Boomvalken dan afkomen op het geluid van de jongen om ze te grazen te nemen
48. de jongen, hakend aan de rand van het nest, zich laten vallen en als ze dan vliegen ze volledig onafhankelijk zijn
49. ze dan ook continu in de lucht blijven en vrijwel direct naar Afrika vertrekken
50. de volwassen vogels meestal een of twee weken later, in het begin van augustus volgen
51. Gierzwaluwen jaarlijks meer dan 250.000 km vliegen
52. Jonge vogels pas na twee of drie jaar, wanneer ze volwassen zijn, terugkeren

De muizenmarkt voor uil en roofvogel krimpt

Elke drie of vier jaar is er een piek in de muizenstand en daardoor ook in het aantal broedparen bij de roofvogels. In 2018 hadden de Velduilen een record aantal broedsels. Te danken aan een explosie van Veldmuizen, met direct effect op de stand van de roofvogels en uilen. Maar deze muizenpieken zijn niet meer zo omvangrijk als vorige jaren. Het steeds intensievere gebruik van de graslanden is daar waarschijnlijk debet aan.

In de akkerbouwgebieden gaat de neergang ook nog steeds door. Oorzaak? In de winter bijna geen overblijvend gewas meer op het land. Oplossing? De aanleg van zogenaamde vogelakkers met ook Luzerne als eiwitrijk veevoer. En met minder ruimte de aanleg van een muizenruiter of takkenril. (Vogelbescherming)

Kwikstaarten op doorreis

In voorjaar en herfst trekken Engelse Kwikstaarten, gewone Gele Kwikstaarten en Rouwkwikstaarten samen met gewone Witte Kwikstaarten langs onze kust. Vangsten en waarnemingen bij kustvangstations geven inzicht in de aantallen. De Engelse Kwikstaart en de Rouwkwikstaart zijn ondersoorten van resp. Gele Kwikstaart en de Witte Kwikstaart. Beide ondersoorten hebben een heel variabel verenkleed en zijn juist in de najaarstrek soms slecht te onderscheiden van de meer talrijke gewone Gele- en Witte Kwikstaarten. De beide ondersoorten hebben een vrijwel identiek broedgebied in Engeland, Ierland en langs de kusten van Noord-Frankrijk, België, Nederland, Duitsland, Denemarken en Zuid-Noorwegen. Om het Zwanenwater ligt een gebied waar Gele Kwikstaarten algemeen broeden en mogelijk is dit gebied een soort voorverzamelplek voordat de Gele Kwikstaarten op najaarstrek gaan. In het voorjaar zijn Rouwkwikstaarten goed van de Witte Kwikstaarten te onderscheiden door hun donkere rug. In de najaarstrek is dat veel moeilijker door het variabelere winterkleed. (Tussen Duin en Dijk jaargang 4 /2019)

Het Paapje verdween uit de duinen

In de tweede helft van de vorige eeuw verdween het Paapje geleidelijk aan als broedvogel uit de duinstreek. Hoe kon dat gebeuren? Paapjes broedden in de duinen in vochtige graslanden met een weelderige vegetatie van grassen, kruipwilgen en heide. In het territorium moeten een aantal planten en struiken zijn die als uitkijkpost gebruikt kunnen worden. De ruige graslanden werden jaarlijks gemaaid en het maaisel afgevoerd, of ze werden begraasd. En grote stukken duin werden geplagd. Dit had tot gevolg dat veel gunstige vegetaties voor Paapjes, Grasmus en Sprinkhaanzanger verdwenen. Daar kwam dan nog bij de sterke achteruitgang van de biomassa aan insecten. Mannetjes Paapjes blijven in het voorjaar soms enkele dagen zingen, maar vertrekken dan weer. Duinvalleien zouden meer met rust moeten worden gelaten; goede kans dat op een dag.....

Paapje

Foto: Cees op den Velde

(Tussen Duin en Dijk jaargang 18/3)

Slapende Boomkruipers in Bergen

Van nature slapen Boomkruipers in bomen, maar in Bergen slapen ze ook vaak aan de gevels van huizen. Boomkruipers hebben forse bomen nodig met een ruwe stam, maar het hoeven er niet veel te zijn. De soort kan daarom nestelen in laan- of erfbeplanting in open landschap. De slaapplaatsen zijn holtes en andere luwe plekken in bomen, nestkasten, aan muren onder overhangende daken en zelfs in spouwmuren. Met zijn teennagels houdt de vogel zich vast aan oneffenheden en de lange staart dient als steun. Ongeveer een halfuur na zonsondergang kruipt de vogel naar de slaapplaats in de nok tegen de muur onder het dak. Een halfuur voor zonsopkomst wordt de slaapplaats weer verlaten. De dichtheid van de bewolking verandert deze tijden. Jaarrond gebruiken ze gevels van gebouwen. Vanaf 2017 nam het aantal gevelslaapplaatsen toe van 47 naar 114 in november 2019. (Tussen Duin en Dijk jaargang 19/1)

Het jaar van de Wilde Eend

Het gaat niet goed met de bekendste eend van Nederland. Op mysterieuze wijze verdwijnen er duizenden jonge eendjes. Om het raadsel op te lossen worden er veel speurders gezocht om dit raadsel op te lossen. Sinds de jaren negentig van de vorige eeuw gaat het bergafwaarts; intussen is de soort met 30 % geslonken. Alles wijst op te weinig overleving van de jongen. Gemiddeld lijkt momenteel minder dan een pul de volwassenheid te halen. Dit speciale jaar moet uitwijzen of dat klopt en waarom dan. Geef door of er jonkies bij het vrouwtje zwemmen; hoeveel en hoe oud? (Vogels 20/1)

Ook 2019 was een slecht broedseizoen voor de Grutto

Grutto-populatie met twee derde geslonken. Uit onderzoek blijkt dat ook in 2019 veel te weinig jongen groot zijn gegroeid om de populatie op peil te houden. Er zijn ongeveer 9000 jonge Grutto's vliegvlug geworden in Nederland. De meeste in Friesland, zo'n 5400. In de rest van Nederland ongeveer 3600. Om de sterfte van de oude vogels te compenseren, zouden er zo'n 13.000 vliegvlugge jongen moeten zijn. Het was de achtste keer op rij dat deze landelijke jongen-tellingen werden uitgevoerd door Vogelbescherming, Sovon en gruttoteam van de Rijksuniversiteit Groningen in samenwerkingsverband. De achteruitgang is hoofdzakelijk te wijten aan verlies van leefgebied. (Vogels 20/2)

Jonge Grutto

Foto: Frank Mulder

Afschot van Smienten definitief verboden

De rechter heeft Vogelbescherming en de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland gelijk gegeven. In Zuid-Holland mogen geen Smienten meer afgeschoten worden. Ook in Noord-Holland mag wettelijk al sinds 2018 geen Fluiteend meer worden doodgeknald. Vogels schiet je niet af en al helemaal geen vogels waar het niet goed mee gaat. (Vogels 20/1)

(naschrift redactie: helaas zijn Provincie Zuid-Holland en de Faunabeheer Eenheid ZH in hoger beroep gegaan tegen de uitspraak van de rechter. Een petitie van Natuur&Milieufederatie ZH om Smienten van de provinciale omgevingsverordening te halen leverde 5000 handtekeningen op die inmiddels zijn aangeboden aan de rechter en ook Provinciale Staten ZH).

Kennen vogels ook gezondheidszorg?

Ja, oudervogels willen zo veel mogelijk jongen zo gezond mogelijk grootbrengen. Genoeg eten is dan essentieel, maar hygiëne ook, want alle inspanning was voor niets als ze ziek worden, laat staan opgegeten. In de uitwerpselen van jongen die dagen of zelfs weken in het nest blijven, leven veel ziekteverwekkers. Bovendien brengt de stank predatoren op het spoor van dat kommetje vol lekkere hapjes. Die viezigheid moet weg. Vandaar dat bijna alle jonge vogels die het eerste deel van hun leven in het nest

blijven, poepen in een soort zakje van een stevig wit of doorzichtig vlies. Vader of moeder hoeven dat zakje alleen maar overboord te gooien om het nest schoon te houden. Soms eten ze dat zakje zelfs op. Dat is ook slim, want vaak bevat het nog goede voedingsstoffen. Met de eischalen doen ze om die reden trouwens hetzelfde: ook uit het nest gooien of opeten.

(Vogels 20/2)

Meester-imitator

Merels, Zanglijsters en Spreeuwen zijn soorten, die de zang van andere vogels kunnen nadoen. Er was een Spreeuw die een Kip kon nadoen. Er was er zelfs één die een scheidsrechterfluitje imiteerde en daardoor een voetbalwedstrijd onderbrak. Een van de grootste meester-imitators is de Bosrietzanger. Die kan de zang van meer dan honderd andere vogelsoorten imiteren. Verwarring ligt dus voor de hand.

(Vogels 20/2)

Flyway telling

Eens per drie jaar wordt de internationale Flyway vogeltelling gehouden. Overal langs de kusten van Afrika en Europa worden vogelgebieden door vogeltellers bezocht. Dan wordt de vogelbevolking langs de hele trekroute in kaart gebracht: de Oost-Atlantische flyway. Een enorme operatie, waar in ruim 40 landen vele honderden experts voor op de been zijn. Uit eerdere tellingen bleek al dat de natte gebieden langs de Noord-Afrikaanse route van enorm belang zijn voor vogels. En dat de Waddenzee werkelijk een cruciale factor is voor miljoenen vogels. Verder bleek dat de vogels in zuidelijke gebieden de winter redelijk doorstaan, maar dat ze in de broedgebieden in de problemen komen. Dat gaat dan bijvoorbeeld om de Waddenzee.

(Sovon / Vogelbescherming)

Het Duingebied

Op 5 mei hebben Klaas Mudde en ik het duingebied van Heemskerk en omstreken weer eens verkend. Onze fiets- en wandeltocht begon natuurlijk met een kijkje in Waterberging vanaf de Noordermaatweg. Daar is altijd wel wat te genieten. Het is daar met recht een wisselvoorstelling. Deze keer, naast de gewone aanwezigen, aardig wat stoeiende Bergeenden met nog een enkele Kluut. Zeker een achterblijver van de grote groep van een paar dagen geleden.

Ook waren er weer een dertigtal Knobbelzwanen in de eerste poel aan het spelevaren. En natuurlijk weer overal groepen Grauwe Ganzen. Nog een enkele Grutto en Tureluur liep nog gaatjes te prikken in de sappige grond.

Op de Hoge Weide zat een grote groep gemengde meeuwen vlak bij een poel te rusten. Op het laatste stuk van de Waterberging liep een Gele Kwikstaart te zoeken naar een maaltje insecten. En nog dichterbij een Witte Kwik. In het duingebied was het een gejubel van zangers. De Tjiftjaf en neefje Fitis met Zanglijster, Koolmees, Roodborst en Merel. Om er maar een paar te noemen.

Vanuit het 'Boetje van onze Kees' zagen we een bijna lege plas. Bij het eilandje een drietal vleugeldrogende Aalscholvers. Op het meer enkele Meerkoeten en een Fuut met een Kuifeend. Op de landpunt nog twee rustende Brandganzen. Op weg naar Het Verbrande Vlak stopten we nog even in de buurt van een zingende Roodborst Tapuit, in de top van een struik. Niet ver daar vandaan een opfladderende Boompieper en een zingende Graspieper. Wandelend over Het Verbrande Vlak werden we steeds weer verrast door kleine zangers in dit struiken- en kaalgrasgebied. Graspiepers op verschillende plekken jagend achter elkaar aan. Een Boomleeuwerik liet zich op zijn hoge zitplaats in het zonnetje van alle kanten, al zingend, bekijken. Dus op de foto. Het voorbeeld werd nagevolgd door een mannetje Kneu. Hij was nog niet helemaal uitgekleurd, maar toch goed genoeg voor de camera. Ook hier weer een Roodborsttapuit die de top van een struik had uitgezocht als observatie- en zangpost. Een gewone Roodborst was ook bezig zich kenbaar te maken. Soms een aantal van deze koorzangers tegelijk. Een prachtig lentekoor. Het was ook zo'n groot verschil met een paar weken terug. Hier en op andere plekken waren Nachtegalen druk aan het oefenen om de juiste riedeltjes te vinden. Soms maar een kort aanloopje en dan stilte. Een tijdje later nog een iets langere aanloop.

Op andere plekken had een ander verscholen exemplaar al een bijna volledig repertoire. Boeiend. Er verscheen ook nog een Torenvalk, biddend op zoek naar een geschikte prooi. Af en toe een aarzelende duikvlucht. Nee toch niks, dan maar weer verder, wij ook. Onderweg werden we begroet door Tjiftjaf en Fitis. Die eerste hoorde je natuurlijk boven alles uit met zijn staccato naamzang. Een mooie vogeldag in een koud windje en een warm zonnetje, vol lente geluid.

Landgoed Marquette en Steenstra Park

Op het eilandje is het weer een drukte van belang. Het is in twee zones verdeeld; de noordelijke helft is het Brandganzen broedgebied en de andere kant is het territorium van de Grauwe Ganzen. Het zijn ruige, rommelige gebieden, zodat het tellen van de nesten moeilijk is. Bovendien liggen er verspreid losse eieren soms 5 bij elkaar, 1 losliggend ei

of een tweetal. Ook nog kapotte eieren. Dus zoek het maar uit. Ik schat 4 of 5 Brandganzen nesten die bebroed worden. En eenzelfde schatting voor de Grauwe. Er zijn kennelijk nogal wat grensincidenten, waardoor er eieren of nesten vernield werden en worden. Het ziet er ook uit als een soort slagveld. Nog geen jongen. Er is ook nog een soort enclave waar twee paartjes Wilde Eenden nestelen. Er zwerven op de vijver ook nog een paar Canadese Ganzen rond en Kuifeenden. Vaste bewoners zijn een paartje Meerkoeten, die er ook broeden.

Dit jaar hebben we weer broedende Lepelaars en Blauwe Reigers in de toppen van hoofdzakelijk de Dennen op het Landgoed. En wel in het bosgedeelte grenzend aan de Marquettelaan. Vooral de Lepelaars zijn goed te zien van af het tegenoverliggende fietspad.

Er waren drie waarnemers. Femie de Jager had een verslag van haar waarnemingen gemaakt over een langere periode van half april t.m. 20 mei. Dat zal ik voor een groot deel overnemen en aanvullen met de waarnemingen van Klaas Pelgrim en mijzelf. Eerst nu de waarnemingen van Femie van de nesten aan de Marquettelaan. Half april waren Lepelaars en Blauwe Reigers met veel gekrijs en gefladder aan het vechten om hun nieuwe woning hoog in de Dennen in het bos tegenover

de vroegere burgemeester woning. Het bleek uiteindelijk om vier nesten met Lepelaars te gaan. De reigernesten zaten elders verscholen. Eind april waren op het middelste nest 3 Lepelaars met korte roze snavels te zien, die een enorm kabaal maakten als ze gevoerd werden. En dat ging niet op een zachtzinnige manier. Het leek wel een bokswedstrijd tussen de lange snavels van de ouden en de korte van de jongen. Ik keek bijna dagelijks. Op 7 mei hoorde ik van mensen dat er een jong uit het nest gegooid was. Het jong zag er goed uit en scharrelde tussen de bosjes op zoek naar voedsel. De gealarmeerde Dierenambulance kon er niks mee. Ik heb het jong niet meer gezien en er ook niks meer over gehoord. Er bleken nog 3 jongen te zijn. Het voeren blijft een spectaculair gefladder. Op 10 mei ontwaar ik een Lepelaar in een loofboom naast de Dennen. De vogel stond balancerend te bedelen, dus een jong? Het heeft echter al een lange donkerder snavel dan de andere jongen. Een ouder jong? of? 12 mei idem. Op 14 mei zie ik het oude jong niet meer, uitgevlogen?

15 mei, 6 Lepelaars in de boom. Ik zie dat daar 3 jongen bij zijn met een korte roze/gele snavel die al wat lepelvormig is. Een ouder komt voeren. Dat is weer een hardhandig gebeuren; veel getik tegen de grote snavel en als de oude de snavel opent, beukt het jong de zijne erin.

17 mei vliegt één van de jongen naar de top van een loofboom en weer terug. Een ander jong staat vlieg oefeningen te doen op een uitstekende tak, maar durft toch niet weg te vliegen. De derde houdt zich nog rustig. 18 mei zijn er 4 Lepelaars te zien, jong en oud. Een jong maakt een solovlucht heen en terug over de Marquettelaan. 19 mei zijn er duidelijk 4 jongen te onderscheiden. Tenslotte zie ik 6 Lepelaars in rust op het nest op 20 mei. Tot zover het verhaal van Femie.

Op 19 mei had Klaas in het bosgedeelte aan de wegkant in totaal, op 3 verschillende locaties, 8 nesten met broedende Lepelaars gezien. Twee locaties bevinden zich aan de Marquettelaan, waarvan de tweede meer richting dorp ligt, met twee nesten. De eerste is beschreven door Femie. De derde ligt dieper het bos in, met twee nesten. Ook de Blauwe Reigers doen het goed. Zij hebben ook acht nesten bezet als broedplek. Aantal jongen is moeilijk te schatten. De nesten zijn moeilijk te zien. Wel zijn er al jongen gespot.

Tenslotte nog de IJsvogels, er wordt gebroed op de ons bekende plek. Ook op de andere plekken in de omgeving gaat het broeden voorspoedig. De locaties worden niet meer openbaar gemaakt om te voorkomen dat door opringerige belangstelling het broeden verstoord wordt.

Cameraval bij Sperwernest in de duinen bij Castricum, 2019, Deel 1: Driehoek

Jos Vroege & Henk Levering

Om meer duidelijkheid te krijgen over de afname van het aantal succesvolle broedgevallen van de Sperwer in de duinen bij Castricum hebben wij in 2018 bij een sperwernest in de Driehoek een cameraval opgehangen. In dat territorium was sprake van een succesvolle broedpoging: er vlogen drie jongen uit. Of het sperwernest is bezocht door potentiële predatoren en of het vrouwtje die potentiële predatoren al dan niet met succes heeft weten te verjagen, werd niet duidelijk: het is niet uitgesloten dat het sperwervrouwtje meer dan drie eieren heeft gelegd en dat een of meer eieren of jongen door een Havik, Buizerd, Boommarter, Bosuil, Gaai, Zwarte Kraai, Eekhoorn of Sperwer zijn gepredeerd (Vroege & Levering, 2019).

60F16C

05-26-2019 16:56:18

Sperwer (2kj) op het nest in de Driehoek, 26 mei 2019.

Kans op verstoring

Het ophangen van een wildcamera bij een roofvogelnest is niet zonder risico. “Plaatsing van een camera bij een nest dat in gebruik is, en zeker in de eileg- en broedfase, moet worden afgeraden in verband met de kans op verstoring (in de steek laten van het nest)”. “De ene soort is riller dan de andere”. Verder zijn er “grote individuele verschillen in verstoringsgevoeligheid”. “Speel daarom op safe, en plaats alleen camera’s indien er een onderzoeksvraag aan ten grondslag ligt. En dan nog bij voorkeur vóórdat het broedseizoen is begonnen”, aldus Bijlsma (2019).

Bos (2017) hing op 4 juni 2017 een camera bij een sperwernest in het Noordlaarderbos. De jongen waren toen 3 tot 4 dagen oud. Zij werden tussen 12 en 17 juni alle vier door een Havik gepredeerd. Wij hingen op 18 mei 2018 een camera bij een sperwernest in de Driehoek, in de duinen bij Castricum. Dat was in de broedfase: het eerste jong is vermoedelijk op 6 juni uit het ei gekropen. Van dit nest zijn drie jongen uitgevlogen. In de Tussenstrook deden wij op 10 mei 2018 een poging om een cameraval te plaatsen. Dat lukte niet: het bleek niet mogelijk de camera zo op te hangen dat er zicht was op het nest. Dit nest – waarin vier eieren lagen – mislukte in de eifase (Vroege & Levering, 2019). Wij denken niet dat dit met onze poging om tijdens de broedfase een camera op te hangen te maken heeft gehad: we hebben het vrouwtje vanaf het nabijgelegen pad daarna nog tweemaal op het nest gezien. Bij de nestcontrole op 19 mei met een camera op een lange stok vloog zij echter niet meer van het nest.

Nieuwe poging

In 2019 hebben we bij het nieuwe nest van de Sperwer in de Driehoek andermaal een cameraval opgehangen. Plan was om dat eerder te doen dan het jaar daarvoor, maar niet in de fase van de nestbouw of de eileg: “Het legsel zal op dat moment wel compleet moeten zijn en het vrouwtje zal daarop vast moeten zitten te broeden” (Vroege & Levering, 2019). Op 20 april vonden we in de omgeving van dit nest een klassieke plukplek. Van het nest vloog een alarmerend vrouwtje. We besloten het nest voorlopig met rust te laten.

Op 11 mei constateerden we dat in de Driehoek de cameraval dicht bij het sperwernest zou kunnen worden opgehangen en dat daarbij geen bomen in de weg zouden staan. Onder het nest werd een rui-pen van een tweede kalenderjaar sperwermannetje gevonden. Achteraf gezien was dit het ideale moment geweest om de camera te plaatsen. Dat lukte helaas niet. Pas op 23 mei klom Huub Huneke in de spar op een meter of drie van de

nestboom om daar de door PWN ter beschikking gestelde 'Bushnell Trophy Cam' op te hangen. We waren te laat: het sperwervrouwtje vloog niet van het nest en liet zich ook later die avond niet zien of horen. In het nest lag 1 ei en 1 eierschaal. We besloten de camera daar een paar dagen te laten hangen om te kijken wat er gebeurde.

Resultaten

Op 28 mei gingen wij terug naar de Driehoek om de camera bij het sperwernest in de Driehoek weg te halen en bij een ander sperwernest op te hangen. Ook nu vloog het sperwervrouwtje niet van het nest. Het ei dat vijf dagen daarvoor nog heel was en in de nestkom lag, was nu kapot. De restanten lagen op de rand van het nest. Dat betekent dat er wel iets was gebeurd. Op het SD-kaartje bleken in totaal 640 foto's te staan. De eerste foto was gemaakt op 23 mei om 19:59 uur, de laatste op 28 mei om 19:46 uur.

De eerste twee dagen gebeurde er niets. Op 26 mei om 16:54 uur verschijnt echter opeens een tweede kalenderjaar Sperwer op het nest (noot 1). Op de volgende foto blijkt het ei kapot gemaakt te zijn: er ligt een stukje eierschaal op de nestrand (foto 1). Op de derde foto ligt er nog een stukje eierschaal naast en ligt ook het grootste stuk van de eierschaal op de nestrand. De vogel gaat met de rug in de richting van die hoek van het nest staan en heft de staart (foto 2). Vervolgens wordt de inhoud van de nestkom geïnspecteerd, zo is op de volgende drie beelden te zien (foto 3). Dan gaat andermaal de staart omhoog. Tenslotte kijkt de Sperwer naar de restanten van de eieren op de nestrand, kijkt weg en verdwijnt van het nest. Het is dan 17:05 uur.

Twee dagen later - op 28 mei om 11:46 uur - landt andermaal een roofvogel op het nest. Ditmaal is dat een tweede kalenderjaar mannetje Havik (foto 4). Deze vogel is maar kort op het nest: hij is te zien op twee foto's die met een tussentijd van 16 seconden zijn gemaakt.

Conclusie

Om meer duidelijkheid te krijgen over de afname van het aantal succesvolle broedgevallen van de Sperwer in de duinen bij Castricum hebben wij bij een sperwernest in de Driehoek op 23 mei 2019 een cameraval opgehangen. We waren inmiddels te laat: het nest bleek al te zijn gepredeerd. Drie dagen nadat wij de camera hadden opgehangen verscheen een 2kj Sperwer op het nest. De vogel maakte het enig overgebleven ei kapot en verplaatste de eierschalen naar de nestrand. Vervolgens werd de nestinhoud geïnspecteerd. Keerde deze Sperwer

terug om zichzelf ervan te overtuigen dat het broedsel was mislukt? Waren dit beelden van een rouwende Sperwer (noot 2)?

Twee dagen later landde een 2kj mannetje Havik op het nest. Was hij degene die voor de mislukking van het broedgeval van de Sperwer in de Driehoek verantwoordelijk is geweest? En probeerde hij nu opnieuw iets van zijn gading te vinden? Of was hij op zoek naar een nestlocatie voor volgend jaar? Het laatste broedgeval van de Havik in de Driehoek was in 2008. Daarna broedde de Havik in dit territorium steeds in het midden van gebied Castricum. In 2017 en 2019 werd daar niet met succes gebroed, waarschijnlijk als gevolg van een territoriumconflict met de Havik in het zuidwesten van gebied Castricum (Vroege, 2020). Vestiging in 2020 van een (nieuw) havikpaar in de Driehoek is in dit verband niet uitgesloten.

Dank

Met dank aan Wouter Bol en Dario Duijves (PWN) voor (hulp bij) het gebruik van de camera, aan Huub Huneker voor het ophangen en verwijderen van de camera, aan Hans Schekkerman voor het meedenken over de foto's en aan Rob Bijlsma voor zijn commentaar op een eerdere versie van dit artikel.

Sperwer (2kj) op het nest in de Driehoek

Sperwer (2kj) inspecteert nestkom

Havikman (2kj) op het sperwernest

Literatuur

- Bijlsma, R.G. (2019). Gebruik van wildcamera's bij nesten. *De Takkeling*, 27, 183.
- Forsman, D. (2017). *Roofvogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Handboek determineren van vliegbeelden*. Zeist: KNNV Uitgeverij.
- Bos, J. (2017). Ervaringen met een cameraval bij een sperwernest *Accipiter nisus*, of: de schijn van een super-territorium. *De Takkeling*, 25, 244-250.
- Vroege, J., & Levering, H. (2019). Cameraval bij sperwernest, duinen Castricum, 2018. *De Winterkoning*, 54(3), 22-30.
- Vroege, J. (2020). Broedgevallen van Havik, duinen Castricum 2000-2019. *De Winterkoning*, 55(1), 32-37.

Noten

1. Juvenile Sperwers zijn "niet betrouwbaar te seksen op basis van alleen het verenkleed" (Forsman, 2017). En: "een vogel in zijn eentje kan verrassend moeilijk op alleen grootte te seksen zijn." De vogel op foto 1 lijkt, gezien de grootte, een sperwervrouwte. De opvallend dunne poten op foto 2 en 3 doen daarover echter twijfel ontstaan.
2. Bos (2017) constateerde dat, behalve het vrouwtje, vermoedelijk ook het mannetje Sperwer terugkeerde op het nest nadat dit was gepreedeerd. Dat gebeurde kort nadat een Havik het laatste jong van het nest had geroofd. Het vrouwtje werd ook de dag daarna nog op het nest gezien, het mannetje niet.

Cameraval bij Sperwernest in de duinen bij Castricum, 2019, Deel 2: Geversduin

Jos Vroege & Henk Levering

Om meer duidelijkheid te krijgen over de afname van het aantal succesvolle broedgevallen van de Sperwer in de duinen bij Castricum hebben wij op 23 mei 2019 bij een sperwernest in de Driehoek een cameraval opgehangen. We bleken te laat te zijn: de broedpoging was al mislukt (Vroege & Levering, 2020). Op 28 mei hebben wij de camera weggehaald en opgehangen bij een sperwernest in de omgeving van Camping Geversduin (foto 1). Bij de nestcontrole op 25 mei lagen daarin 3 eieren. In 2018 was in dat territorium voor het eerst sprake van een succesvolle broedpoging - op een nest waarop eerder door een Buizerd en een Nijlgans was gebroed. In 2019 werd door de Sperwer een nieuw nest gebouwd.

Huub Hunecker hangt cameraval op bij sperwernest in de omgeving van Camping Geversduin, duinen bij Castricum, 28 mei 2019

Foto: Jos Vroege

Resultaten

Op 22 juni bezochten we dit sperwernest om de jongen te ringen en het SD-kaartje en de batterijen te wisselen. Huub Hunecker wist vanuit de boom met de camera, die op twee meter van de nestboom stond, twee van de drie jongen te pakken: vrouwtjes van naar schatting 20 en 21 dagen oud. Zij zouden naar verwachting een week later uitvliegen. Het derde jong - vermoedelijk een mannetje - trok zich terug op een tak en wist zo buiten bereik te blijven. Op 29 juni bleken de jongen inderdaad te zijn uitgevlogen: het nest was leeg. In de omgeving van het nest stuitten we op één jong: een van de geringde vrouwtjes. Zij alarmeerde fel en vloog vervolgens wat onbeholpen naar een boom even verderop. Wij verlieten snel de nestomgeving. Op het pad vonden we een rui-pen van een volwassen sperwermannetje.

Het SD-kaartje dat Huub op 22 juni uit de camera haalde bleek leeg te zijn. Op het SD-kaartje dat op 27 juli met de camera uit de boom werd

verwijderd bleken wel foto's te staan: 2569 in totaal. De eerste foto was gemaakt op 22 juni om 10.12 uur, de laatste op 23 juni om 20.17 uur. De cameraval heeft dus maar anderhalve dag gewerkt. Op de foto's valt te zien dat het jonge sperwermannetje dat buiten bereik van de klimmer wist te blijven ongeveer drie kwartier na ons vertrek terugkeert op het nest (11.17 uur). De dag daarop is hij, terwijl zijn zusjes rustig op het nest liggen, van 09.10 - 09.19 uur aan het roepen (foto 2).

Op 22 juni om 11:45 uur worden de jongen voor het eerst gevoerd. Dat gebeurt door het vrouwtje. Afgaande op het blauwgrijze verenkleed en het ontbreken van een duidelijke wenkbrauwstreep oogt zij echter als een mannetje (noot 1). Het vrouwtje komt in de 34 uur dat er foto's zijn gemaakt in totaal 25x bij het nest: 17x met een prooi die op het nest aan de jongen wordt gevoerd (foto 3), 7x met een prooi die op het nest wordt gedropt en 1x zonder prooi. De laatste keer dat op 22 juni prooi wordt aangedragen is om 21.51 uur. Om 22.23 uur landt het vrouwtje zonder prooi op het nest om daar tot 04.38 uur 's ochtends te blijven. Zij blijkt ook op het nest te waken.

Roepend sperwerjong op het nest in de omgeving Geversduin, 23 juni 2019.

Mannelijk ogend sperwervrouwtje voert de jongen op het nest in de omgeving van Camping Geversduin, 22 juni 2019.

Sperwervrouwtje op het nest in de omgeving van Camping Geversduin, 23 juni 2019.

Op 23 juni wordt om 6.14 uur voor de eerste keer prooi aangedragen. Om 10.46 uur gebeurt dat voor de vierde keer. Daarna is het vrouwtje pas weer om 16.28 uur te zien. Nog 3x worden de jongen door het vrouwtje gevoerd. De laatste keer is om 18.02 uur (foto 4). Vervolgens wordt nog 2x een prooi op het nest gedropt: om 18.34 en 20.06 uur. Het verenkleed van het vrouwtje is op die foto's duidelijk bruin - pas bij deze lichtval valt dat goed te zien.

Conclusie

Van 28 mei tot 27 juli 2019 heeft bij een sperwernest in de omgeving van Camping Geversduin een cameraval gehangen. Met deze camera zijn anderhalve dag foto's gemaakt: van 22 juni om 10.12 uur tot 23 juni om 20.17 uur. Daarop waren alleen volwassen en jonge Sperwers te zien. Ook in 2019 hebben we dus geen antwoord gekregen op de vraag of het sperwernest werd bezocht door potentiële predatoren en of het vrouwtje die potentiële predatoren al dan niet met succes heeft weten te verjagen (Vroege & Levering, 2019).

Op het SD-kaartje dat van 28 mei tot 22 juni in de camera zat, bleken geen foto's te staan. Dat zou te maken kunnen hebben met het feit dat dit nieuwe SD-kaartje niet in de camera was geformatteerd, maar ook met het gebruik van een micro SD-kaartje dat bij plaatsing in de camera geen contact maakte met het grotere omhulsel. Nadat op 22 juni een ander SD-kaartje en nieuwe batterijen in de camera waren geplaatst, hield de camera er na anderhalve dag mee op. Er waren op dat moment 2569 foto's gemaakt. De batterijen waren op dat moment waarschijnlijk leeg. Dit keer werden voor het eerst geen oplaadbare batterijen gebruikt. Dat blijkt geen succes. Of zouden de gebruikte batterijen thuis te lang op de plank hebben gelegen?

In de anderhalve dag dat de cameraval naar behoren functioneerde, zijn interessante beelden gemaakt. Het vrouwtje dat de jongen op het nest voert en 's nachts op het nest waakt, oogt op het eerste gezicht als een mannetje. Dat een sperwermannetje de jongen op het nest voert, is hoogst ongebruikelijk. Newton (1986) stelt dat een sperwermannetje dat in afwezigheid van het vrouwtje prooi aandraagt maar een 'split second' op de nestrand verblijft en geen poging doet om de jongen te voeren. Als een sperwervrouwtje sneuvelt op het moment dat de jongen nog niet zelfstandig kunnen eten, sterven de jongen te midden van stapels door het mannetje aangedragen prooien. Door Thiede & Zänkert (1931) zijn echter foto's gemaakt bij een sperwernest waarop het mannetje twee dagen na het verdwijnen van het vrouwtje de jongen begon te voeren. Aanvankelijk gebeurde dat wat onbeholpen. Uiteindelijk bracht hij zes jongen groot (noot 2).

Sperwermannetje vlakbij bij het nest in de omgeving van Camping Geversduin, 14 april 2018.

Na het herhaald bekijken van de foto's kwamen wij tot de conclusie dat op 'ons' nest in de duinen bij Castricum het toch steeds het sperwervrouwtje is geweest dat de jongen voerde en 's nachts het nest bewaakte - en geen geëmancipeerd sperwermannetje. Het is vooral het ontbreken van de voor adulte vrouwtjes en juveniele vogels kenmerkende "uitgesproken lichte wenkbrauwstreep" (Forsman, 2017) die in dit geval voor verwarring zorgde (noot 3). Opmerkelijk is dat het door Thiede & Zänkert (1931) gefotografeerde sperwermannetje wél een "uitgesproken lichte wenkbrauwstreep" heeft. Dat sperwermannetje is overigens duidelijk kleiner dan het sperwervrouwtje, waarvan door de auteurs ook foto's zijn gemaakt.

Bij vergelijking van onze bevindingen met die van Bos (2017) valt in de eerste plaats op hoe weinig foto's zijn cameraval in de loop van een maand heeft gemaakt: 885. Bij ons waren dat er in anderhalve dag 2569. Behalve met de gebruikte instellingen zal dat te maken hebben met de afstand tot het nest: bij hem ongeveer 3.5 meter, bij ons ongeveer 2 meter.

In een maand tijd vloog het vrouwtje in het Noordlaarderbos in totaal 69 keer naar het nest. Dat was vooral in de vroege ochtend en in de avonduren. Bij het nest in de duinen bij Castricum vloog het vrouwtje in een kleine anderhalve dag maar liefst 25x naar het nest. Op 23 juni laat zij zich tussen 10.46 uur en 16.28 uur niet zien. Op 22 juni blijft zij ook op dat moment van de dag prooien aanvoeren. Bos geeft aan dat door de relatief grote afstand tot het nest een aantal subtiele en minder subtiele veranderingen (wegvliegen oudervogels, een deel van de nestbezoeken door de Havik) niet werd geregistreerd. Wij hebben de indruk dat we door de relatief korte afstand tot het nest maar weinig hebben gemist. Ook het wegvliegen van het sperwervrouwtje komt een aantal maal in beeld. Een predator op het nest werd door ons echter niet vastgesteld. Iets voor volgend jaar?

Dank

Met dank aan Wouter Bol en Dario Duijves (PWN) voor het gebruik van de camera, aan Huub Huneker voor het ophangen en verwijderen van de camera en voor het verwisselen van het SD-kaartje en de batterijen, aan Hans Schekkerman voor het meedenken over de met de cameraval gemaakte foto's en aan Rob Bijlsma voor zijn commentaar op een eerdere versie van dit artikel.

Literatuur

- Bijlsma, R.G. (1993). *Ecologische atlas van de Nederlandse roofvogels*. Haarlem: Schuyt & Co.
- Bos, J. (2017). Ervaringen met een cameraval bij een sperwernest *Accipiter nisus*, of: de schijn van een super-territorium. *De Takkeling*, 25, 244-250.
- Forsman, D. (1999). *The raptors of Europe and the Middle East. A Handbook of field identification*. London: T & AD Poyser.
- Forsman, D. (2017). *Roofvogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Handboek determineren van vliegbeelden*. Zeist: KNNV Uitgeverij.
- Newton, I. (1986). *The Sparrowhawk*. Calton: T & AD Poyser.
- Thiede, G. Zänkert, A. (1931). Beobachtungen an Sperberhorsten. *Ornithologische Monatsberichte*, 39(5), 129-135.
- Tinbergen, L. (1940). Beobachtungen über die Arbeitsteilung des Turmfalken (*Falco tinnunculus* L.) während der Fortpflanzungszeit. *Ardea*, 29, 63-98.
- Vroege, J. & Levering, H. (2019). Cameraval bij sperwernest, duinen Castricum, 2018. *De Winterkoning*, 54(3), 22-30.
- Vroege, J. & Levering, H. (2020). *Cameraval bij sperwernest in de duinen bij Castricum in 2019. Deel 1: Driehoek*. Manuscript aangeboden voor publicatie.

Noten

1. Bij de geslachtsbepaling van Sperwers is de grootte het belangrijkste kenmerk: vrouwtjes zijn veel forser dan mannetjes. Maar: “een vogel in zijn eentje kan verrassend moeilijk op alleen grootte te seksen zijn” (Forsman, 2017). In dit geval zijn ook de jongen te zien. In vergelijking daarmee oogt deze vogel relatief groot. Ook de poten van de volwassen vogel lijken niet zo dun als bij het juveniele mannetje: zie foto 2 en 3.

Wat de onderdelen betreft: die kunnen bij adulte vrouwtjes lijken op die van adulte mannetjes, maar zijn in de regel “nooit zo intens roodbruin als bij de meeste mannetjes; ook is het roodbruin over de bovenborst niet zo gelijkmatig” (Forsman, 2017). Bij onze vogel zijn de onderdelen eerder bruin dan roodbruin gebandeerd (foto 4) - heel anders dan bij het in 2018 in dit territorium gefotografeerde mannetje (foto 5).

2. Tinbergen (1940) - aan wie door Newton (1986) deze waarneming ten onrechte lijkt te worden toegeschreven - stelt dat dit geval altijd als ‘afwijkend’ is beschouwd. Zelf sluit hij niet geheel uit dat dit de normale gang van zaken is. Ook bij andere roofvogelsoorten waarbij de jongen door het vrouwtje worden gevoerd blijkt, indien het vrouwtje uitvalt, het mannetje daar uiteindelijk best toe in staat te zijn.

3. De mannelijk ogende sperwervrouwtjes op ‘plate 291’ van Forsman (1999) en de foto op pagina 151 van Bijlsma (1993) hebben wél zo’n duidelijke wenkbrauwstreep.

Vogelbladen, mei 2020

Martine Kamminga

Fitis 2020 nr.1

Op 17 juni vorig jaar werd er langs de gehele Nederlandse kust, van Noordwijk tot en met de Waddeneilanden, een simultaantelling gehouden van Nachtzwaluwen. In Nationaal Park Zuid-Kennemerland werd er één gehoord, ten oosten van het Vogelmeer. In de Noordduinen van Noordwijk en Katwijk werden er twee gehoord, waarvan die ene bij Noordwijk de eerste was sinds 60 jaar! In Berkheide zat er ook één. Die broedt daar onregelmatig, maar komt daar dus vaker voor.

Bij Bergen en Schoorl zijn wel 25 territoria geteld. Daar komen Nachtzwaluwen al van ouds voor en de laatste jaren zijn ze zelfs flink in aantal toegenomen. Ze lijken vooral te profiteren van bepaalde nachtvindersoorten, die ook recent zijn toegenomen. In 2007 was er een onderzoek naar prooi van de Nachtzwaluw, wat het mogelijke verband aangaf tussen die Nachtvinders en de Nachtzwaluw.

Ook op de Waddeneilanden nam de Nachtzwaluw flink toe, van twee territoria in 2011 tot 12 in 2019.

Een artikel van Leo Clijssen, samengesteld uit twee artikelen van vogelwetenschappers in het blad Geluid, belicht het effect van geluidshinder op vogels.

De diversiteit van vogelsoorten in stedelijk gebied is duidelijk minder dan in aangrenzend natuurgebied. Het feit dat je in de stad steeds dezelfde vogelsoorten tegenkomt, noemt men urbane homogenisatie. Lawaai kan daarbij een rol spelen. Vogels zijn op een andere manier gevoelig voor lawaai dan wij mensen. Vogels blijken in een lawaaiige omgeving minder goed te horen dan wij. Ze reageren sterk op veranderingen in geluid. Ze hebben bij voorbeeld meer last van optrekkende en afremmende auto's in de stad, dan van continue langrijdend verkeer op een autoweg. Koolmezen hebben een voorkeur voor een rustige nestkast. In verkeers- of stadslawaai leggen ze vaak minder eieren en komen er minder uit. Hun jongen hebben in lawaaiëriege situaties een lager uitvlieggewicht. Ook herhalen mannetjes hun liedjes vaker en zingen wat hoger, om het lawaai te overstemmen. (Die hogere zang hoor je ook bij Merels. MK)

Hogere zang wordt door Koolmeesvrouwtjes minder aantrekkelijk gevonden, waardoor ze minder trouw zijn.

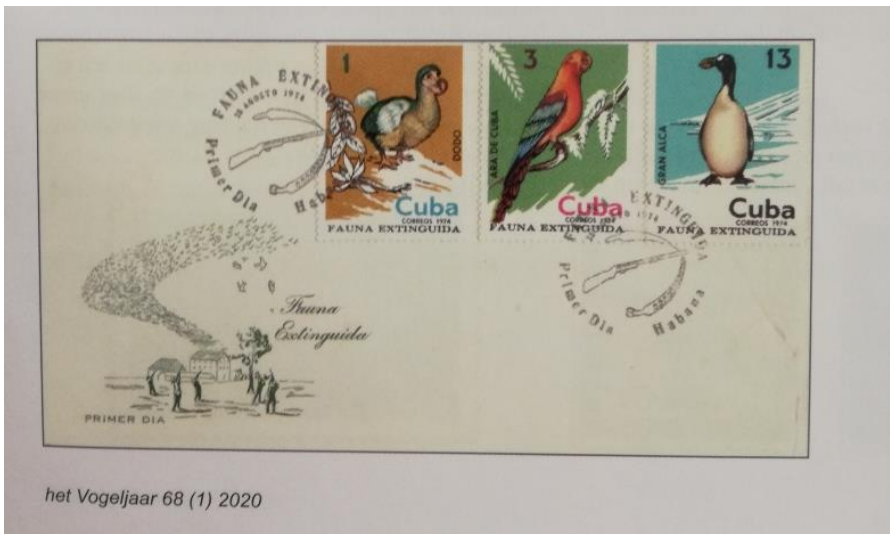
In Het Vogeljaar 2020, nr. 1 staat trouwens een artikel over de overlast door vuurwerk, vastgesteld door de weerradar in De Bilt. Miljoenen vogels vlogen op na middernacht 31 december, binnen een straal van 40 km van dat weerstation. Ze vlogen op tot gemiddeld 500 meter hoog en bleven soms tot wel een half uur of langer in de lucht. De vogelradar op vliegbasis Eindhoven liet zien dat veel vogels uitweken naar onbewoonde gebieden zoals het IJsselmeer, de Waddenzee en de Noordzee. Sommige vogels konden in het donker niet goed navigeren en botsten op gebouwen of hoogspanningskabels. De effecten van vuurwerk zijn voor vogels dus dramatisch. In de kou verbruiken ze veel kostbare energie tijdens zo'n nachtvlucht.

Plannen voor dit jaar in Zuid-Kennemerland. Er komt nieuwe natte natuur tussen Schalkwijk en de ringvaart van de Haarlemmermeer. Goed voor Roerdomp en Rietzanger. De Houtrakpolder wordt heringericht tot een nieuw brakwatergebied. De vereniging Behoud de Hekslootpolder plaatst daar hekken om vossen tegen te houden, ter bescherming van de Grutto en de Kievit. In de Westhoffplas komt een kijkhut, onverwacht gefinancierd door een echtpaar die de kosten op zich wilde nemen.

Het Vogeljaar 2020 nr. 1

Veel interessante artikelen! Peter Waardenburg roept op tot een betere definiëring van de begrippen Broedvogel, Broedgeval en Territorium. Dan

heb je nog de Broedpoging. Ik vat het kort samen. In een Territorium, die tegen soortgenoten verdedigd wordt door zang of ander uiterlijk vertoon, zit een Broedvogel, die een binding heeft met het gebied. Hij vormt een Broedpaar met een vrouwtje. Ze doen een Broedpoging door een nest te bouwen. Pas als er minimaal één ei in is gelegd is het een Broedgeval. Verder een artikel over postzegels uit verschillende landen die de jacht op een bepaalde vogelsoort illustreren. Een Eerste Dag Envelop uit Cuba toont op de postzegels de uitgestorven Dodo, de Cubaanse Ara (bejaagd om het vlees en uitgestorven sinds 1864) en de Reuzenalk (bejaagd om het vet en uitgestorven sinds 1844). Linksonder op de envelop prijkt een afbeelding van de jacht op Trekduiven. In de Verenigde Staten waren ze ooit zo talrijk dat ze urenlang de zon konden verduisteren als ze bij miljoenen overtrokken. In 1914 stierf de laatste Trekduif in de dierentuin in Cincinnati.

Interessant is de illustratie van een jachttechniek op Struisvogels door inheemse stammen in Zuid-Afrika. Een jager vermomt zich letterlijk als Struisvogel en imiteert zijn gedrag om zo dichtbij te kunnen komen om hem met pijl en boog te kunnen neerschieten.

Nieuws uit Verweggistan en wel van het eiland Gough, gelegen op 400 km zuidelijk van Tristan da Cunha. De enige menselijke bewoning wordt gevormd door de bemanning van een weerstation, die eens in het jaar wordt afgelost. Er broeden enorme aantallen zeevogels in vele soorten, wat het eiland in 1995 een Unesco World Heritage status opleverde. Er zit onder meer Zwarte Albatros, Atlantische Geelsnavelalbatros en Tristanalbatros, welke laatste daar 99% van de wereldpopulatie uitmaakt, van in totaal zo'n tweeduizend paren. Dan heb je nog de Noordelijke Rotspinguïn, de Bruine Stormvogel, Schlegels Stormvogel en Grote Pijlstormvogels, Goughgors en Goughwaterhoen.

Er zitten echter ook Monstermuizen, nakomelingen van muizen die in de negentiende eeuw via schepen daar terecht zijn gekomen en inmiddels anderhalf keer zo groot zijn geworden als een Huismuis. In groepjes tot negen stuks gaan ze er 's nachts op uit en eten dan jonge zeevogels, of ze verwonden ze, waardoor ze infecties oplopen. De jonge vogels kunnen zich niet verdedigen tegen die aanvallen en hun ouders zitten dagen op zee om voedsel te bemachtigen. Die vraatzuchtige muizen vormen een groot probleem, want door hun toedoen kwam bijvoorbeeld maar 21% van de Tristanalbatrosjongen groot.

Men wil nu, per helikopter en te voet, giftig aas verspreiden op het eiland, om de muizen uit te roeien. Een zeer moeilijke en kostbare klus, waaraan diverse wetenschappelijke organisaties deelnemen.

Op het eiland South Georgia is men er in 2018 in geslaagd de daar aanwezige ratten te elimineren, maar op het eiland Henderson, in de Grote Oceaan, is een poging om de daar aanwezige ratten uit te roeien, mislukt. Uit de overgebleven 80 ratten is weer een populatie ontstaan van 100.000 exemplaren. Binnen een mum van tijd hadden die 95% van de Stormvogelpullen op het eiland geconsumeerd.

We reizen af naar Schotland, waar Freedom for Animals aandacht vraagt voor het grootbrengen en loslaten van honderden Giervalken en kruisingen daarvan (vaak met Slecht- en Sakervalken) in de Schotse natuur. Ze worden in gevangenschap gekweekt en uitgehongerd zodat ze hun angst voor de mens verliezen. Daarna worden ze losgelaten, wat grote schade toebrengt aan de fauna van het gebied. Dat noemt men "harden" in valkeniersjargon. Vervolgens worden ze weer gevangen en voor duizenden euro's verkocht aan valkeniers in het Midden-Oosten. Freedom for Animals is fel tegen deze wrede behandeling van deze vogels, die een leven in gevangenschap tegemoet gaan, ver van hun natuurlijke habitat. Deze praktijk is te lang oogluikend toegestaan, stelt de stichting.

De Trouw heeft regelmatig goeie artikeltjes over vogels en aanverwante zaken. Op zaterdag 4 april wordt verteld van een onderzoek door Britse biologen naar het gedrag van Koolmezen. Het blijkt dat ze via filmpjes kunnen leren om een vieze, mogelijk giftige, prooi niet te eten. De onderzoekers filmde hoe een Kool- of Pimpelmees een vieze "prooi" at en daarna reacties van afschuw vertoonde: schudden met de kop, snavel grondig reinigen. De prooi bestond uit bittere amandelstukjes in wit papier, met een zwart vierkant erop. Ze lieten het filmpje zien aan andere Kool- en Pimpelmezen. Die kregen ook amandel in wit papier te eten, soms met en soms zonder zwart vierkant. Van de zwarte vierkantprooien aten ze veel minder. Pimpelmezen leerden alleen van filmpjes met hun eigen soortgenoten, Koolmezen leerden ook van Pimpelmeesfilmpjes.

In een ander artikel in Trouw, waarvan ik helaas de datum niet meer weet, wordt verteld dat Mozart drie jaar lang een Spreeuw als huisdier heeft gehad. Hij had hem gekocht voor vier cent, getuige zijn huishoudboekje. Op 27 mei 1784 noteerde hij een riedel die de Spreeuw zong, met de toevoeging: 'Das war schön!' Een passage uit zijn zeventiende pianoconcert blijkt overeen te komen met die spreeuwenriedel. Stukjes in zijn Ein Musikalischer Spass heeft Mozart ook van zijn Spreeuw overgenomen.

Omgekeerd zijn er ook Spreeuwen die Mozart kunnen zingen. De schrijver van dit stuk in Trouw zou in De Balie tijdens een avond over de Spreeuw een filmpje laten zien van een Spreeuw die Eine Kleine Nachtmusik fluit.

Sovon Nieuws 2019 nr. 3. De vrijwilligers van het Meetnet Nestkaarten geeft een eerste indruk van het broedseizoen van 2019. Dat jaar werd, net als 2018, gekenmerkt door droogte en hitte. Spotvogels in Noord-Limburg bijvoorbeeld hadden veel broedsucces, echter, vogels die geen jongen hadden gekregen, gingen niet aan een tweede leg. Dat kan te wijten zijn aan een lager voedselaanbod door de droogte en de hitte. In Uden echter, was het een goed broedseizoen voor Kool- en Pimpelmezen en bevatten twee op de tien nestkasten een tweede legsel van Koolmezen. In Het Gooi begonnen veel mezen al met broeden voordat ze hun laatste ei hadden gelegd. Vermoedelijk deden ze dat om hun jongen zo vroeg mogelijk te laten profiteren van de vroege rupsenpiek. En met succes. Bijna alle jongen vlogen uit.

Nestonderzoekers van de Huiszwaluw stelden eind juli vast, dat veel vogels last hadden van de hitte. Ze zagen hijgende jongen en hier en daar werden dode jongen gezien in de nestopeningen, of er waren nesten naar beneden gevallen.

Door de zachte winter van 2018-2019 nam het aantal broedparen van Tapuiten in de Noord-Hollandse duinen en op het Aekingerzand vorig jaar flink toe. In de duinen van Den Helder werden maar liefst 250 jongen groot. Er werden zelfs legsels van 7 eieren gevonden, terwijl het gemiddelde op vijf of zes eieren ligt. En er waren wel 15 tweede legsels, ook meer dan normaal. Door twee droge voorjaren op rij, konden de Tapuiten goed fourageren op de lage en schrale vegetaties. En door goede nestbescherming kwam er bijna geen nestpredatie voor.

Door de grote hoeveelheid Veldmuizen in Friesland, was het daar in 2019 een goed jaar voor Velduil. Deze vogels leggen zes tot tien eieren en bij hun eerste ei beginnen ze al met broeden. Het leeftijdsverschil tussen de jongen onderling is ongeveer twee dagen. Velduil blijven dus langer in hun broedgebied op het boerenland dan andere vogels. Het kan vanaf de eerste eileg wel drie maanden duren voordat het laatste jong is uitgevlogen. Dat vraagt om langdurig uitstel van maaien. Velduil zijn heel pragmatisch. In een goed muizenjaar kunnen ze ineens in een groot aantal opduiken, in andere jaren zie je helemaal niet en zitten dezelfde vogels bijvoorbeeld in Rusland. Mogelijk onderzoeken ze in de winter al welke gebieden muizenrijk zijn. In februari vorig jaar werden er in Friesland meldingen gemaakt van groepen van wel 15 Velduil bij elkaar.

Vogelwaarnemingen in Midden-Kennemerland, feb-apr 2020

Hans Schekkerman

Dit overzicht beslaat de periode 1 februari t/m 30 april 2020. De selectie van waarnemingen van schaarse soorten of grote aantallen van gewonere soorten is samengesteld op basis van meldingen op Waarneming.nl en Trekellen.nl, en van de vinkenbaan. Alle melders, ook de hieronder niet genoemde, worden hartelijk bedankt voor het invoeren van waarnemingen. Om ruimte te sparen zijn hun voornamen alleen bij eerste vermelding voluit geschreven. Afkortingen: tp=ter plaatse; kj=kalenderjaar; ad=adult; juv=juveniel; m=man; v=vrouw(kleed); ovv=overvliegend, Z=naar Zuid; NHD=Noordhollands Duinreservaat.

Algemeen feb-apr

Februari bracht een voortzetting van de al uiterst zachte winter; het was tevens een van de winderigste en natste februarimaanden ooit. Vier flinke stormen brachten echter nauwelijks bijzonderheden naar de kust. Vanaf midden maart sloeg het beeld radicaal om en bleef tot eind april zonnig en droog. Eind maart stond daar wel een vinnige (noord)oostenwind bij, die de aankomst van enkele zomervogels een aantal dagen ophield tot we vanaf 1 april mooi voorjaarweer kregen, met in de 2^e helft van april opnieuw oostelijke (maar nu zwakkere) winden. Pas in de laatste dagen regende het weer eens. In feb-mrt bereikte de pandemie van het coronavirus ook ons land. Omwille van *social distancing* werden vogelexcursies afgelast en vanaf 25 mrt zeldzame vogels niet meer doorgegeven door Dutch Birding, Waarneming.nl en in de lokale appgroep. De *lockdown* maatregelen leidden er niet toe dat er veel minder werd gevogeld in de regio, maar wellicht zal achteraf nog blijken dat hierdoor enkele bijzondere ontdekkingen ontbreken in dit overzicht.

Wilde Zwaan

Maximum 11 exx, Infiltratiegebied op 9 feb (Remco Oosterlaar). Laatste waarneming: 4 mrt 1 tp, plas Z van Camping Bakkum – Natasja Nachbar.

Zwarte Zwaan

Vanaf 25 mrt - 1 tp, Heemskerker Noordbroekpolder – Theo Bakker e.v.a.

Kleine Rietgans

14 mrt – 6 N, Noordpier IJmuiden – Paul Tak e.a.

21-25 mrt, 27-30 apr – 1 tp, Heemsk. Noordbroek – Joep de Leeuw e.a.

Kleine Rietgans, Heemskerker Noordbroek, 19 mrt

Foto: Ruud Altenburg

Toendrarietgans

21 feb, 21-25 mrt – 1 tp, Heemskerker Noordbroek – Ruud Altenburg e.a.

Witbuikrotgans

Drie waarnemingen van over zee trekkende vogels (met Rotganzen), op 3 (1ex), 12 (1 ex) en 27 apr (10 exx) – Hans Schekkerman, Guido Keijl, Mark Res e.a. Er zijn pas 8 eerdere waarnemingen in onze regio, allemaal vliegend over zee, met één uitzondering (8 jan 1982, 1 Infiltratiegebied, bij vorst).

Brandgans

Grootste verblijvende groepen: 7 apr 2100 Hempolder, Akersloot (Cees de Vries) en 2 apr 1000 Castricumerpolder (Marian van Leeuwen).

hybride Wilde Eend x Krakeend

15 feb t/m 27 apr – 1 tp, NHD Bakkum – Michel Klemann e.v.a. De vogel die overwinterde langs de Zeeweg was vanaf 15 mrt gepaard met een vrouwtje Wilde Eend. Het stel vertoefde vaak in de Diepe Sloot bij de Wei van Brassier.

Zomertaling

Vanaf 14 mrt geregeld waarnemingen over zee (totaal 27 op 10 dagen), en tp in de Groote Ven en de Heemskerker Noordbroek. Op 4-5 apr max. 4 op de Wei van Brassers, NHD Bakkum, en op 29 apr 1 paar in de Hempolder, Akersloot.

Slobeend

Op 5 april werd langs Castricum aan Zee het landelijke trektel-dagrecord voor Slobeend verbroken met 1540 N en 160 Z in 2.5 uur – M. Res, G. Keijl e.a.

Krooneend

t/m 8 feb – 1 v tp, Karpervijver Bakkum – G. Keijl e.a. Blijver uit de vorige periode.

7 feb – 2 tp, Hoefijzermeer, NHD Castricum – Bob de Vries

8 apr – 1 m tp, Assumburg, Heemskerk – Olvin van Keeken

Patrijs

Patrijzen werden gemeld van de bekende plekken: bollenstrook tussen Bakkum-Noord en Egmond-Binnen (max 16 in feb), Egmond-Binnen (tuin Cees Baart) en Westerduinen in NHD Heemskerk. Verrassend was een roepende man langs de Korendijk bij Castricum op 17-18 apr (Hans Stapersma).

IJsduiker

14 feb – 1 Z, Castricum aan Zee – H. Schekkerman. Deze vogel vloog ook langs IJmuiden (waar gefotografeerd) en Bloemendaal aan Zee.

Parelduiker

Over zee 8 N op 5 dagen tussen 2 en 26 apr. En één door het binnenland:

24 apr – 1 zomerkleed NO, NHD ingang Diederik, Bakkum – Guus Jenniskens

Roodhalsfuut

10 apr – 1 N, Castricum aan Zee – Hans Groot

29 apr – 1 N, Castricum aan Zee – H. Schekkerman

Geoorde Fuut

Eerste vogel op de duinplasjes in NHD Bakkum op 6 mrt (Rob van Bemmelen). Tot eind apr maximaal 6 vogels aanwezig bij Brassers/Doornvlak en 2 bij Diederik.

Noordse Stormvogel

26 feb – 1 N, Castricum aan Zee – H. Groot
29 apr – 1 Z en N, Castricum aan Zee – H. Schekkerman, H. Groot, Willem Olbers

Kuifaalscholver

Waarnemingen bij de Noordpier tussen 4 feb en 28 mrt, telkens 1 ex.

Roerdomp

25 mrt t/m 15 apr – 1 tp, Dorregeesterpolder, Uitgeest – Peter Mol, W. Olbers, Danny Bregman

31 mrt t/m 8 apr – 1 tp, Infil. Castricum – Marc Argeloo, Kees Roselaar

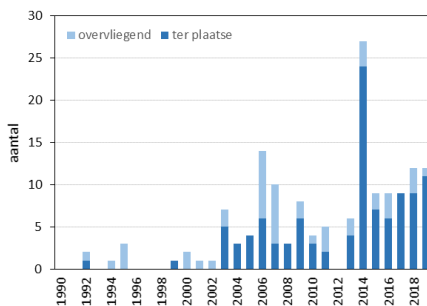
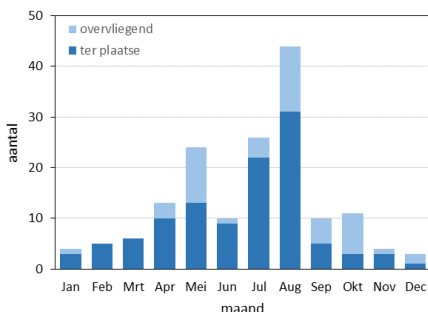
Kleine Zilverreiger

4-8 mrt – 1 tp, Waterberging Heemskerk en Limmerpolder – H. Schekkerman e.a.

23 apr – 1 N, over zee t.h.v. De Hoge Toren – H. Groot e.a.

28 apr - 1 Z, vinkenbaan

Kleine Zilverreiger was vóór de eeuwwisseling zeldzaam in onze regio, maar tegenwoordig een jaarlijkse verschijning. De toenemende trend (zie figuur) volgt de ontwikkeling van de Nederlandse broedpopulatie, inclusief een terugval door koude winters rond 2010. De piek in waarnemingen in 2014 viel samen met het begin van het herstel van de landelijke broedaantallen maar is veel sterker; in jul-aug 2014 was er een influx met o.a. groepjes van 4-6 vogels, vermoedelijk zwervers afkomstig uit zuidelijker broedgebieden. Sowieso zijn dit de maanden waarin wij de meeste Kleine Zilverreigers zien. Daarnaast lijkt in apr-mei iets van voorjaars trek zichtbaar, mogelijk van broedvogels van de Wadden. Winter waarnemingen (dec-feb) zijn er in onze regio pas sinds 2009, maar sindsdien in 8 van de 11 winters. Een open vraag is of daar ook terugkerende individuen bij zijn. De wintergasten foerageren vooral in duinrellen en polderslootjes nabij de binnenduinrand, die niet zo snel dichtvriezen - een regionale analogie met de (zoute) kwel sloten waar overwintersaars in het Deltagebied vaak zijn te vinden.

Kleine Zilverreiger: aantal gemelde vogels in Midden-Kennemerland t/m 2019, per maand (links) en per jaar (rechts).

Ooievaar

Tussen 3 mrt (3 ovv, Beverwijk – Maurice Knijnsberg) en 26 apr 38 waarnemingen van 1-3 vogels bijeen. Meest overvliegend; vogels aan de grond werden gemeld uit Beverwijk (Wijkeroogpark), Heemskerk (IJsbaan en Marquette), Castricum (Vitesseveld en Buitendijkspad), en NHD Bakkum-Egmond (Zeeveld, Diederik, De Krim).

Visarend

19 apr – 2 NO 1 tp NHD Castricum-Bakkum – R. Oosterlaar, Roef Mulder e.a.

21 apr – 1 N, Hoge Toren, NHD Bakkum – G. Keijl

22 apr – 1 N, Vinkenbaan en Hoge Toren – H. Groot e.a.

24 apr – 1 NO, Diederik, NHD Bakkum – Guus Jenniskens e.a.

Havikarend

23-24 apr – 1 onv tp, NHD Bakkum. Dit eerstejaars vrouwtje Havikarend, geboren in Z-Frankrijk (Aude) was voorzien van een GPS-tracker in het kader van onderzoek naar het gedrag van jonge vogels. Ze was bezig met een opmerkelijk zwerfavontuur dat haar in het najaar in Marokko en Algerije bracht waarna ze overwinterde in Z-Spanje. Vanaf feb zwierf ze noordwaarts naar België en NW-Frankrijk. Na een eerder kort bezoek aan Nederland op 17 apr stak zij op de 23^e de Westerschelde over, en 's avonds berichtten de Franse onderzoekers dat ze ergens in NHD Bakkum overnachtte. Op de 24^e schroefde ze rond 10:30 omhoog uit het bos bij Vogelwater en vertrok met een paar Buizerden naar N om al enkele uren later Texel te bereiken. Op 3 mei bevond zij zich in Denemarken om vanaf de 5^e weer naar Z af te zakken. Dit was de 1^e Havikarend in onze regio en pas de 5^e in Nederland. Nummer 4 droeg ook een logger en vertoefde eind maart van dit jaar enkele dagen in ons land (en later ook in Denemarken), maar werd toen nergens gezien.

Havikarend, cirkelend boven Egmond aan den Hoef op weg naar N, 24 apr
Foto: Bram Roobol

Zeearend

22 mrt – 1 onv N, Hoge Toren & Egmond aan den Hoef – C. Baart e.a.

24 mrt – 1 onv NO, Koepelduin, NHD Bakkum – Michel Klemann

27 mrt – 1 juv ZO, De Krim, NHD Bakkum – M. Klemann

18 apr – 1 subad Z, Hoge Toren – H. Schekkerman

22 apr – 1 onv Z, NHD Castricum en Heemskerk – Roeland Bom, Ruud Kok

Geen slecht voorjaar voor Zeearenden. De vogel van 27 mrt blijkt één van de 4 met GPS-trackers uitgeruste juveniele te zijn die je kunt volgen op de website werkgroepzeearend.nl. Hij/zij is geboren in de Dordtse Biesbosch, overwinterde daar, en vloog eind feb naar het Duitse Waddengebied (Mellum e.o.), en op 26-28 maart langs de Noordzeekust (en door het NHD) terug naar de Biesbosch. Na een paar dagen daar volgde een nieuwe uitstap naar NW-Frankrijk en vervolgens terug naar de Wadden, waarbij hij op 5 apr opnieuw, maar nu ongezien, onze regio passeerde. (binnenduinrand/polders). Begin mei zat hij nog steeds in het Waddengebied.

Zwarte Wouw

5 apr – 1 Z De Hoge Toren, NHD Bakkum – H. Schekkerman, W. Olbers

19 apr – 2 N Zuidernollen/Hoge Toren – H. Schekkerman, R. van Bemmelen e.a.

21 apr – 1 NO, Castricum-Oost – Joep de Leeuw

30 apr – 1 ovv, Korendijk, Castricum, en NHD Bakkum – Theo Admiraal, Jorg Schagen, Wouter Bol

Rode Wouw

26 feb, 3, 5, 10, 11 mrt – 1 Castricum, Heemskerk, Limmen. Vermoedelijk steeds dezelfde vogel, vaak in de namiddag of 's ochtends over een van de dorpen. Foerageerde hij overdag in de polders en kwam hij in de duinrand slapen?

21, 22, 23, 25 mrt, 5,6,10, 12 apr – 1 Heemskerk, Uitgeest, Castricum, Limmen, Heiloo – Opnieuw alleen gezien in de polders en boven de dorpen. Onduidelijk is of deze reeks één of meer vogels betrof, en of dezelfde als begin mrt.

10 apr – 2 Z, Bakkum – R. Oosterlaar e.a. Hierbij dus minstens 1 andere vogel.

23 apr – 1 N, over Castricum en Duin & Bosch – M. Res, Hubert Kivit

Blauwe Kiekendief

16, 24, 28 mrt – 1 v tp, Koepelduin/Reggers, NHD Bakkum – J. Schagen, W. Bol

23 apr – 1 v N, Wei van Brassier, NHD Bakkum – G. Keijl

Smelleken

9 mrt – 1 tp, A9 Velsen-Noord – Maarten Platteeuw

23 mrt – 1 v tp, Castricumerpolder – C. de Vries

7 apr – 1 tp, Verbrande Vlak, NHD Heemskerk – Rienk Slings

20 apr – 1 m N, De Hoge Toren – M. Res, J. Schagen

30 apr – 1 tp, Vogelduin, NHD Bakkum – J. Schagen, Herman van Oosten

Boomvalk

6 apr – 1 N, Vogelwater, NHD Bakkum – Hans Kuperus

11 apr – 1 N, Duin & Bosch, Castricum – H. Groot

17 apr – 1 NO, Vogelwater – J. Schagen

30 apr – 1 W, Wei van Brassier – Olaf Oudendijk

Slechtvalk

72 meldingen. Op de kerk van Heemskerk was opnieuw een broedpaar aanwezig. Ze joegen onder meer op Halsbandparkieten (Huub Huneker, Piet Admiraal).

Kraanvogel

17 apr – 2 Z, De Krim, NHD Egmond – Michel Klemann

Porseleinhoen

Vangsten en/of waarnemingen bij de Vinkenbaan op 5, 6, 8, 9 (2exx), 10, 11, 17 (3exx) en 20 apr. Velen associëren Porseleinhoentjes met het late voorjaar (mei-jun), maar in goede broedgebieden valt de piek van roepactiviteit al in april. De vinkenbaanvangsten illustreren deze vroege aankomst.

Strandplevier

18 apr – 1 N, Castricum aan Zee – Edwin Kerssens. Gefotografeerd in een langsvliegend groepje Drieteenstrandlopers. Pas de 7^e waarneming in onze regio sinds de eeuwwisseling.

Strandplevier en Drieteenstrandloper, Castricum aan Zee, 18 apr

Foto: Edwin Kerssens

Kanoet

29 apr – 1950 N, Castricum aan Zee – H. Schekkerman e.a. Telpostrecord. In dezelfde 3,5 uur passeerden ook 1400 Rosse Grutto's, 420 Zilverplevieren, 980 Drieteenstrandlopers, 270 Tureluurs, 140 Regenwulpen, 1030 Dwergmeeuwen en 170 Zwarte Sterns, bij weinig wind onder lage bewolking na regen.

Temmincks Strandloper

22 apr – 1 tp, De Groote Ven, Castricumerpolder – H. Schekkerman
De vroegste voorjaarswaarneming in ons werkgebied.

Kleine Strandloper

22 apr – 1 N, Castricum aan Zee – H. Groot
24 apr – 1 N, NHD ingang Diederik – G. Jenniskens
25 apr – 1 N, Castricum aan Zee – H. Schekkerman

Krombekstrandloper

29 apr – 1 N, Castricum aan Zee – H. Schekkerman

Kemphaan

Grootste aantal: 20 apr – 62 tp, Heemskerker Noordbroek – C. de Vries

Bokje

14 waarnemingen van 1-2 exx tussen 24 feb en 25 apr, zowel in het duin als in de polders. De laatste late waarnemingen vielen op 17, 24 en 25 apr.

(IJslandse) Grutto

Aanwezig vanaf 15 feb. In de Groote Ven op 8 mrt maar liefst 875 Grutto's, voor minstens 2/3 IJslandse, daarna tot eind maart tot enkele honderden. Deze plek kent een min of meer vaste groep doortrekkers, getuige een gekleurde IJslander die ook enkele jaren terug al eens hier was afgelezen (Jos Vroege). Ook in de waterberging bij Heemskerk pleisterde een groep IJslanders (max. 388, 14 mrt – R. Altenburg). Na 15 apr zakte hun aantal onder 10.

Rosse Grutto

15 feb - 1 tp, op steiger aan het Uitgeestermeer, Uitgeest - Pauline Klinkenberg.
25 apr – 2456 N in 2 uur, Castricum aan Zee – H. Schekkerman.
Telpostrecord.

Zwarte Ruiter

Tien waarnemingen: 18 en 22 mrt en tussen 16 en 30 apr. Pleisteraars bezochten de Heemskerker Noordbroek, De Oude Venne en het Doornvlak.

Witgat

Een winterwaarneming bij Marquette, Heemskerk, op 29 feb (H. Stapersma, Willem Jas); daarna voorjaarstrek vanaf 28 mrt.

Bosruiter

22-23 apr – 1 tp, De Oude Venne, Uitgeest – H. Schekkerman

25-27 apr – 2 tp, Doornvlak, NHD Bakkum – E. Kerstens e.a.

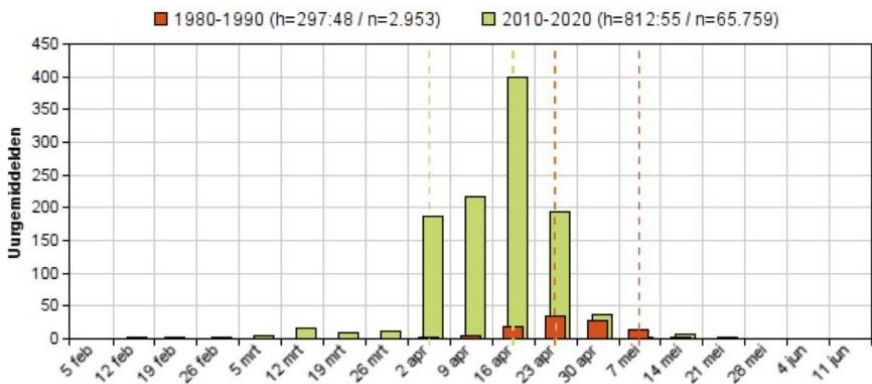
Zwartkopmeeuw

Over zee 1 ex in feb, 1 in mrt en 10 in apr (op 7 verschillende dagen).

Elders 11 waarnemingen (totaal 20 exx) vanaf 6 apr.

Dwergmeeuw

In april diverse ochtenden met goede trek over zee, bv. 1700 N op 8, 1850 N op 23, 1200 N op 26 en 1030 N op 29 apr. In vergelijking met de jaren '80, toen bij Castricum ook veel werd geteld, is de voorjaarstrek van Dwergmeeuw sterk vervroegd. De hoofdtrekperiode lag destijds rond 30 april maar nu in de eerste twee weken van april. Ook zijn de aantallen sterk toegenomen (zie grafiek), en foerageren de meeuwtjes veel meer op zee. Onze Noordzee lijkt daarmee een voorjaarspleisterplaats geworden waar Dwergmeeuwen reserves opdoen voor het laatste deel van de terugtrek naar de broedgebieden in NO-Europa.

Doortrekpatroon (gemiddeld aantal per uur, per week) van Dwergmeeuw langs Castricum aan Zee in 1980-1990 (rood) en 2010-2020 (groen). De stippellijnen geven de hoofdtrekperiodes weer, waarbinnen 50% van de totale aantallen zijn gezien. Bron: trektellen.nl.

Pontische Meeuw

15 feb – 1 ad, strand Castricum – W. Olbers

28 mrt – 1 2kj tp, wei van Brassier – Eric Menkveld

Geelpootmeeuw

15 feb – 1 ad, strand Heemskerk – W. Olbers

Kleine Jager

In totaal 6 N over zee bij Castricum en Egmond, op 3, 27, 29 en 30 apr.

Velduil

22 mrt – 1 ovv, A9 bij knooppunt Beverwijk – Paul de Jong

17 apr – 1 tp, Zuidernollen, NHD Castricum – Vrs Castricum

24 apr – 1 NO, NHD Bakkum – Reinoud Vermoolen e.a.

IJsvogel

69 Meldingen, veelal nabij bekende broedplekken en in Castricum. Binnenkort gaat IJsvogel verdwijnen als standaard-soort in dit overzicht: te 'gewoon'

Kleine Bonte Specht

56 Meldingen, 19 meer dan de toch al niet slechte 37 in feb-apr vorig jaar. Het lijkt dus goed te gaan met de Kleine Bonte Spechten in het duin.

Draaihals

28 apr – 1 vangst, vinkenbaan

Waterpieper

Zeven meldingen, de laatste op 7 apr. Dorregeester-, Castricummer- en Heemskerker Noordbroekpolder; in het NHD Kieftenvlak, Zweefvliegveld en Brassier.

Engelse (Gele) Kwikstaart

17 Waarnemingen (totaal 22 exx) vanaf 19 apr, zowel in het duin als daarbuiten: Oude Venne, Heemskerker Noordbroek, Zanderij en Nesdijk te Castricum.

Grote Gele Kwikstaart

De overwintersaars verlieten onze regio overwegend in mrt; er waren nog 17 waarnemingen in feb, 13 in mrt en 5 in (de eerste 3 dagen van) apr.

Rouwkwikstaart

45 Waarnemingen vanaf 28 feb (1 tp Castricumerpolder – Cristophe Reijman). Zoals gebruikelijk werden de meeste gezien in de 2^e helft van mrt. Grootste groep 5 exx in het Infiltratiegebied op 16 mrt (H. Schekkerman).

Pestvogel

27 mrt – 1 tp, Kruisbergvelden, NHD Heemskerk – Elly Rozemeijer

Paapje

20 apr – 1 tp, Reservaat-W, NHD Heemskerk – Danny Bregman

23 apr – 1 tp, Hoefijzermeer – Hans Kuperus

27 apr – 1 tp, De Hoge Toren – Maurice Prins

De Winterkoning 55 (3)

Rouwkwikstaart, Zanderij Castricum, 21 mrt

Foto: Leo Heemskerk

Beflijster

68 Waarnemingen van in totaal 148 vogels vanaf 5 apr (3 Zuidernollen – G. Keijl). De beste dagen waren 18 apr met 19 vogels en 24 apr met 20. Alle meldingen kwamen uit het duin, behalve 3 vogels in de Dorregeesterpolder en Hempolder.

Bladkoning

13 mrt – 1 tp, Castricum-Oost – Joep de Leeuw. “Dubbele vleugelstreep en duidelijke wenkbrauwstreep. Zong 1 vrij korte strofe; een aantal onregelmatige hoge wat slepende fluittonen van dezelfde toonhoogte als de roep. Actief foeragerend vrij hoog in boomkruinen.” Dit is de eerste voorjaarswaarneming in onze regio. Ook elders in Nederland zijn Bladkoningen in het voorjaar veel zeldzamer dan in het najaar. Inmiddels is in ZW-Europa vastgesteld dat geringde Bladkoningen in opeenvolgende winters terugkeerden naar de zelfde plek. Dus zijn niet al onze najaarsvogels ten dode opgeschreven afdwalers en vindt ook terugtrek plaats in het voorjaar, maar kennelijk langs een oostelijker route.

Siberische Tjiftjaf

1 feb – 1 tp, westrand Uitgeest – Frank Mulder

Fluiter

De eerste zingende vogels op 24 (Staringweg, NHD Bakkum), 25 (Watervlak, NHD Castricum) en 29 apr (Melkvlak, NHD Bakkum).

Snor

9-15 apr – 2 zingend, Dorregeesterpolder, Uitgeestermeer

16-17 apr – 1 tp en vangst, Vinckenbaan

Cetti's Zanger

Deze soort is nu echt gevestigd als broedvogel in de regio. In het infiltratiegebied werd op 5 plekken gezongen door minimaal 3 verschillende mannetjes. Ook in de Groene Driehoek tussen de spoorlijn en de A9 in Uitgeest en langs de Dorregeesterpolder waren er vaste zangposten. Op die laatste plek overwinterden ook weer meerdere Cetti's Zangers, net als minstens één in de Hempolder bij Akersloot, maar die vogels bleven daar niet allemaal hangen. Kennelijk vindt ook in het voorjaar nog dispersie plaats, zoals ook wordt gesuggereerd door 3 vangsten van nog ongeringde vogels op de vinckenbaan in mrt-apr.

Cetti's Zanger, Dorregeesterpolder, 19 maart

Foto: Hielke Boomsma

Raaf

24 mrt t/m 5 apr enkele malen 2, en daarna tot in mei 1 ex op verschillende plekken in het NHD en vliegend over Castricum. Gemeld op 13 dagen in deze periode maar dus ook op 24 dagen niet. Vermoedelijk vertoefde hij/zij dan vooral ten N van ons werkgebied (tot bij Camperduin). Sowieso was hij erg mobiel; geregeld kwamen op dezelfde dag meldingen uit ver uiteen gelegen plekken.

Roek

7 apr – 1 ovv, Castricum-Oost – R. van Bemmelen

Keep

Met slechts 18 meldingen waren Kepen opvallend schaars. Groepjes die in mrt-apr foerageren op openbarstende dennenkegels ontbraken dit voorjaar geheel; dat gold trouwens ook voor de meeste andere vinkachtigen.

Grote Barmsijs

Ook Barmsijsen waren erg schaars dit voorjaar. De enige waarneming was een Grote Barmsijs gefotografeerd in NHD Heemskerk op 13-15 apr (E. Kerssens, H. Boomsma, T. Admiraal).

Kruisbek

19 Meldingen (max. 4 exx), alle in NHD Bakkum en de laatste op 17 apr.

Geelgors

25 mrt – 2 tp, Zweefvliegveld, NHD – Geertje Dekker, Elly Rozemeijer e.a.

IJsgors

5 apr – 1 m zomerkleed NO, De Hoge Toren – H. Schekkerman.

11 apr – 1 N, De Kil, NHD Bakkum – J. Schagen

IJsgorzen zijn in het voorjaar schaars in onze regio; in het archief zitten 12 waarnemingen uit mrt, 15 uit apr en 1 uit mei. Sinds 2000 zijn er nog maar 6.

Sneeuwgorst

5 mrt – 2 tp, strand Egmond – Luc Knijnsberg

7 mrt – 1 ovv, Castricum aan Zee – H. Schekkerman, M. Res, J. Schagen

Voorjaarsfenologie Midden-Kennemerland 2020

Eerste en 2^e waarnemingen van algemene zomervogels en voorjaarstrekkingen (*=exclusief enkele wintergevallen), en de gemiddelde datum van de 2^e waarnemingen (omdat de 1^e soms vroege 'uitbijters' zijn) in de voorgaande 5 jaren.

soort	1 ^e waarnemer	2 ^e waarnemer	gem. 2 ^e
Lepelaar*	18-jan Cees de Vries	3-feb Frans Jongerling	5-mrt
Grutto	7-feb Peter Mol	10-feb Guido Keijl	21-feb
Kluut*	21-feb Edwin Kerssens	25-feb Christophe Reijman	29-feb
Roodborsttapuit*	3-mrt H. Pijl	3-mrt Guido Keijl	2-mrt
Tjiftjaf*(zang)	4-mrt Luc Knijnsberg	6-mrt Jorg Schagen	8-mrt
Kneu	4-mrt Hans groot	7-mrt Jorg Schagen	7-mrt
Geoorde Fuut (NHD)	6-mrt Rob van Bemmelen	7-mrt Jorg Schagen	18-mrt
Kleine Plevier	14-mrt Mark Res	16-mrt Christophe Reijman	21-mrt
Blauwborst	14-mrt Hans Kuperus	16-mrt Wouter Bol	25-mrt
Grote Stern	7-mrt Hans Schekkerman	22-mrt Hans Schekkerman	25-mrt
Zwarte Roodstaart*	14-mrt Chris Winter	21-mrt Cees Baart	23-mrt
Zwartkop	21-mrt Peter Jongejans	21-mrt Guido Keijl	26-mrt
Bruine Kiekendief	21-mrt Hans Groot	22-mrt Nick van der Ham	25-mrt
Boerenzwaluw	25-mrt Danny Bregman	27-mrt Hans Schekkerman	29-mrt
Fitis	27-mrt Remco Oosterlaar	28-mrt Rob van Bemmelen	30-mrt
Boompieper	28-mrt Hans Groot	28-mrt Rob van Bemmelen	2-apr
Visdief	3-apr Hans Schekkerman	3-apr Hans Schekkerman	31-mrt
Oeverzwaluw	31-mrt Mark Res	4-apr Peter Zwitser	1-apr
Regenwulp	3-apr Hans Schekkerman	5-apr Willem Olbers	6-apr
Gele Kwikstaart	4-apr Jorg Schagen	5-apr Guido Keijl	3-apr
Tapuit	19-mrt Justus ...	6-apr Vrs Castricum	27-mrt
Rietzanger	25-mrt Willem Jas	6-apr Willem Olbers	6-apr
Gekraagde Roodstaart	6-apr Danny Bregman	6-apr Luud Baas	4-apr
Nachtegaal	6-apr Willem Jas	6-apr Jeroen Overbeeke	7-apr
Sprinkhaanzanger	5-apr Hans Schekkerman	7-apr Bert de Jong	5-apr
Huiszwaluw	6-apr Luc Knijnsberg	9-apr Guido Keijl	4-apr
Groenpootruiter	25-mrt Cees de Vries	10-apr Remco Oosterlaar	11-apr

Grasmus	10-apr	Marion Geerts	10-apr	Wouter Bol	13-apr
Braamsluiper	11-apr	Pascal Stroeken	11-apr	Noor Mather	10-apr
Boomvalk	6-apr	Hans Kuperus Herman	11-apr	Hans Groot	26-apr
Koekoek	16-apr	Oosten	16-apr	Kees Roselaar	14-apr
Zwarte Stern	10-apr	Hans Groot	17-apr	Danny Bregman	23-apr
Dwergstern	12-apr	Guido Keijl	18-apr	Guido Keijl	17-apr
Gierzwaluw	19-apr	Remco Oosterlaar	19-apr	Rob van Bemmelen	20-apr
Oeverloper	12-apr	Willem Olbers	20-apr	Theo Admiraal	24-apr
Kleine Karekiet	19-apr	Ruud Altenburg	20-apr	Theo Admiraal	25-apr
Tuinfluit	18-apr	Hans Kuperus	21-apr	Hans Schekkerman	22-apr
Noordse Stern	24-apr	Bert de Jong	25-apr	Hans Schekkerman	24-apr
Grauwe Vliegenvanger	3-mei	Ruud Altenburg	3-mei	Rob van Bemmelen	6-mei
Wespendief	8-mei	Sjaak Tijm	9-mei	Wim van Splunder	16-mei
Bosrietzanger	9-mei	Ruud Altenburg	16-mei	Ruud Altenburg Rob	13-mei
Spotvogel	12-mei	Rob van Bemmelen	15-mei	Bemmelen	13-mei

Lezingen & Excursies t/m 3de kwartaal 2020

Commissie Lezingen & Excursies

Wij verwachten dat de beperkingen die ons allen zijn opgelegd ter bestrijding van het Covid-19 virus, met name die aangaande 'social distancing', zeker nog wel een aantal maanden van kracht zullen blijven. Zolang dat het geval is kunnen, en mogen, wij geen vogelexcursies organiseren. Zeker niet als daar autoritten aan de orde zijn.

Eerder hadden wij al per email laten weten dat alle, eerder geplande, dagexcursies voorlopig komen te vervallen. Helaas moeten wij dat hier dus bevestigen. Zodra de 'social-distancing'-beperkingen worden opgeheven zullen we een geactualiseerd excursieprogramma opstellen, en dat per e-mail met u communiceren.

Ondertussen blijft de natuur onveranderd mooi, en zijn (vrijwel) alle zomergasten binnen. Er valt dus genoeg te genieten, in je eentje of samen met je geliefde(n). Maar helaas 'even' zonder ons.

Nieuwe (jeugd)leden

Hr. S.G. Verhaar
Hr. K. Hageman
Mevr. E.J. de Wit

Femie de Jager

Castricum
Egmond-binnen
Heemskerk

WIE, WAT, WAAR IN VOGELWERKGROEP MIDDEN-KENNEMERLAND

De Winterkoning is het verenigingsblad van de Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland. Het verschijnt viermaal per jaar: begin januari, april, juli, en oktober. Uiterste inleverdata voor kopij zijn: 15 februari, 15 mei, 15 augustus en 15 november. Voor het digitaal versturen van illustraties moet de illustratie in JPG-formaat zijn.

Voorzitter Hans Stapersma tel. 06-22684313
Heereweg 4
1901 ME Castricum

Secretaris Arie Dekker 0251-655817
C. Huygenstraat 4
1901 JA Bakkum
secretariaat@vwgmidden-kennemerland.nl

Penningmeester Renie van der Werf 072-5337 078
Vogelwerkgroep Oosterzijweg 6a
1851 PA Heiloo
penningmeester@vwgmidden-kennemerland.nl
rek.nr. NL67 INGB 0004 4913 69
t.n.v. Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland

Penningmeester Kees Roselaar 072-5125 423
Vinkenbaan roselaar@xs4all.nl
rek.nr. NL03 INGB 0004 3806 80
t.n.v. Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland

Bestuursleden Hans Schekkerman 0251-881405
Micha de Heus 06-49918837
Piet Admiraal 0251-232603

Ledenadministratie Femie de Jager – ten Berge 0251-831286
Kerkweg 88
1964 JG Heemskerk
femiedejager@vwgmidden-kennemerland.nl

contacten

- Milieufederatie Hans Stapersma 06-22684313
- SVN Hans Stapersma 06-22684313

WIE, WAT, WAAR IN VOGELWERKGROEP MIDDEN-KENNEMERLAND

<i>Redactie</i>	Martine Kamminga Jan Zweeris Cees op den Velde Hans Stapersma	0251-679171 0251-232914 06-57565812 06-22684313
<i>Redactieadres</i>	Cees op den Velde Meeuwenlaan 31 1935 ER Egmond-Binnen webmaster@vwgmidden-kennemerland.nl	
<i>Website</i>	https://vwgmidden-kennemerland.nl	
<i>Vinkenbaansecretaris</i>	Arnold Wijker	072-5070793
<i>Vinkenbaancoördinator</i>	Richard Reijnders	0251-656089
<i>Commissie Lezingen & Excursies</i>	Renie van der Werf Marian van Leeuwen Ronald Sunnotel excursies.lezingen@vwgmidden-kennemerland.nl	072-5337078 0251-311092 06-10403680
<i>Werkgroep Kerkuilen & Steenuilen</i>	Piet Zomerdijk	06-13935557
<i>Werkgroep Ruimtelijke Ordering, secretaris</i>	Peter Lechleitner	0251-313425
<i>Werkgroep Roofvogels</i>	Henk Levering Henk Schoonenberg Pr. Frederik Hendrikstraat 6 1901 CK Castricum	0251-659540 0251-656825
<i>Werkgroep IJsvogels</i>	Klaas Pelgrim ijsvogelwerkgroep@vwgmidden-kennemerland.nl	06-29098695
<i>Jongeren Werkgroep</i>	Micha de Heus Hans Kuperus	06-49918837 0251-657810
<i>AID (Algemene Inspectie Dienst) Kerkrade</i>		0800-0488

© het copyright van de artikelen, tekeningen en foto's berust bij de auteurs, tekenaars respectievelijk fotografen